

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1260).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 144 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Første behandling findes i tidenden sp. 738, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 5 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Første behandling findes i tidenden sp. 738, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var stillet 19 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalget betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Holger Eriksen: I flere af de henvendelser, som udvalget har modtaget fra kommunale organisationer, er det henstillet at udskyde vedtagelsen af de lovforslag, der her foreligger til anden behandling, til næste år. I denne forbindelse vil jeg gerne fastslå, at indenrigsministeriet har haft et minimum af tid til at udarbejde lovforslagene, at udvalget har måttet forcere sit arbejde i en sådan grad, at det nærmer sig det forsværliges grænse, og at vedtagelsen af for-

[Holger Eriksen.]

slagene på nuværende tidspunkt vil give kommunalrådene visse administrative vanskeligheder, der dog kan overvindes med lidt god vilje.

Må jeg i samme forbindelse understrege, at de to oppositionspartier, venstre og det konservative folkeparti, i hvert fald ikke har grund til at beklage sig, idet disse partiers ordførere ved behandlingen af forslaget til folketingsbeslutning vedrørende samme emne i høj grad provokerede den højtærede indenrigsminister til at afgive løfte om at fremsætte lovforslag, der kunne gennemføres med virkning fra 1. april. Og hvad arbejdet i udvalget angår, skal det heller ikke forties, at medlemmerne ingenlunde har været tilbageholdende med hensyn til at stille spørgsmål, og at disse spørgsmål er blevet besvaret udtømmende og hurtigt. At der ikke har kunnet opnås enighed i udvalget, skyldes ingenlunde tidsfaktoren, men derimod den store forskel i de to partiers synspunkter, ikke mindst hvad det rent principielle angår. Jeg skal i det følgende først beskæftige mig med flertallets ændringsforslag og dernæst se lidt på mindretallets.

Først og fremmest vil jeg takke den højtærede finansminister, fordi han vil tage lovforslaget vedrørende kommunernes andel i forlystelsesskatten tilbage, og jeg kan sige, at min tak havde været endnu varmere, hvis tilbagetagelsen også havde omfattet lovforslaget om afgift af spiritus, vin og øl. Jeg har ikke skiftet opfattelse siden første behandling, og jeg mener stadig væk, at de to forslag ikke havde nogen som helst forbindelse med de foreliggende lovforslag om direkte beskatning, og at det var principielt forkert at røre ved kommunernes hævdundne rettigheder. Men kan man ikke nå det hele, så må man nøjes med det mindre og være taknemlig alligevel.

Det væsentligste af regeringspartiernes ændringsforslag er det, hvorved grundskyldpromillens henholdsvis maksimum og minimum ændres fra 35 og 12 til 40 og 10. Jeg ved, at et af motiverne til det oprindelige forslag var at nærme de forskellige grundskyldpromiller til hinanden. Teoretisk set er dette formål i den skønneste orden, i praksis ligger det vel lidt anderledes. De

enkelte kommuners struktur kan være så afvigende, at de ikke kan komme ind under samme skabelon. Ved at gøre rammerne videre har man, som det fremgår af betænkningen, bragt antallet af de kommuner, der får besvær med de fastlagte ydergrænser såvel nedad som opad, ned på et minimum, d. v. s. at der kun i meget ringe omfang gøres indgreb i det kommunale selvstyre — som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen som bekendt er så glad for, men vel at mærke kun når det passer i hans kram, i modsat fald er han parat til at opgive det.

Det er gentagne gange her i tinget blevet hævdet, at de høje grundskyldpromiller i sognekommunerne er politisk bestemt, hvilket jeg har benægtet. Men man kan fornuftigvis ikke fortsætte med påstande, man bliver nødt til at fremføre beviser for deres rigtighed, og jeg har derfor ved hjælp af den kommunale årbog undersøgt, hvorledes forholdet er i kommuner med en grundskyldpromille på 30 og derover. Jeg har foretaget undersøgelsen for Maribo, Åbenrå, Ålborg og Hjørring amter; jeg håber, man vil erkende, at det er et nogenlunde repræsentativt udsnit. Jeg føjer til, at jeg naturligvis kan have overset en eller anden kommune, men det er i hvert fald ikke sket med vilje, og det vil ikke kunne påvirke slutresultatet.

I Maribo har jeg fundet 23 kommuner på 30 og derover. Deraf havde de 14 socialdemokratisk eller socialdemokratisk-radikalt flertal; de to, der lå højest, nemlig Askø på 48 og Torkilstrup på 39,54, havde et solidt venstreflertal. Det må indrømmes, at flertallet af kommunerne her har haft socialdemokratisk eller socialdemokratisk-radikalt flertal, men der er i og for sig ikke noget forbavsende heri, og jeg kan ikke drage den konklusion af det, som man ønsker fra anden side, for det skyldes simpelt hen den omstændighed, at de to partier har flertal i de fleste af landkommunerne i Maribo amt.

Hvis man så går videre til Åbenrå, finder man kun 2 kommuner, der lå over de 30. I ingen af disse havde regeringspartierne flertal. I Ålborg amt fandt jeg 16, kun 2 af dem havde socialdemokratisk flertal, højest lå Hals med 49, og i den har socialdemokratiet kun 1 af 9 repræsentanter.

[Holger Eriksen.]

I Hjørring amt var der ikke færre end 30, som havde over de 30 i grundskyldpromille. Der var ingen af disse 30, der havde socialdemokratisk flertal. Højest lå Rubjerg-Mårup med 64,52, dér har socialdemokraterne 1 kommunalrådsmedlem af 7. Så kommer Jetsmark med 49,25, dér har socialdemokraterne 3 af 7; og endelig var der Råbjerg med 49,2, dér har socialdemokraterne 1 af 9.

Jeg har ikke fremført disse tal, for at de skal tjene som bevis for en påstand om, at man har den høje grundskyldpromille, fordi der er et venstreflertal i disse kommuner. Alt, hvad jeg har villet vise, er, at de erfarne kommunalmænd, ganske uden hensyn til at de er venstremænd, fastsætter den grundskyldpromille, som de finder forsvarelig. Det er dette, man fra venstres side nu ønsker at gøre indgreb i.

Jeg har også været ude for den påstand, at man i de kommuner, hvor landbrugerne er i mindretal, fastsætter urimeligt høje grundskyldpromiller. Her har jeg måttet holde mig til det område, hvor jeg er bedst kendt, nemlig til Århus amt. Her er grundskyldpromillen i kommuner af denne karakter følgende: i Åby 12, i Beder-Malling 26,80, i Brabrand 22,20, i Holme-Tranbjerg 16,84, i Odder 21,20, i Vejlbjby-Risskov 17,20, i Viby 14,40 og i Vitten-Haldum 34. Med undtagelse af den sidstnævnte, hvor socialdemokraterne har 4 af 9 kommunalrådsmedlemmer, ligger grundskyldpromillen, som man ser, betydeligt under den, man har i Århus købstad, og den er langt mindre end gennemsnittet for kommuner, der er rene landkommuner. Jeg kan tilføje, at de to kommuner, der har haft et sikkert socialdemokratisk flertal i en menneskealder, Viby og Åby, har det laveste udskrivningsforhold, nemlig 10 på grundejendom og 90 på indkomst. Heller ikke denne påstand kan derfor holde for en nærmere prøvelse.

Ændringsforslag nr. 9, jfr. nr. 8, vedrører en dækningsafgift for industriejendomme. Det betyder ingenlunde, at man, om jeg så må sige, afskaffer bygnings-skylden gennem fordøren og så smugler den ind igen gennem bagdøren. Baggrunden for dette ændringsforslag er simpelt hen den omstændighed, at industribygninger, der jo ikke medfører

øgede personindkomstskatter for kommunerne, påfører dem en række direkte udgifter — sideordnede naturligvis med andre bygninger. Dette gælder f. eks. brandvæsenet. Det er fortalt mig, at Københavns brandvæsen har fået meget store ekstraudgifter i anledning af, at man har opført SAS-hotellet, fordi brandvæsenet nu måtte have materiel, der kunne nå til den øverste etage. Der kan være tale om parkeringspladser, gadeanlæg, gadegennembrydninger, gadeudvidelser, gadernes vedligeholdelse, belysning og renholdelse o. s. v. — udgifter, som ganske naturligt må knytte sig til bygningerne og ikke til grundværdierne. På dette punkt er det så, man nu foreslår at der kan betales en afgift, som må stå i meget nøje forhold til de påviselige udgifter af denne art, og som ikke kan overstige 5 promille. I tilfælde, hvor man i forvejen har betalt bygnings-skyld eller skyld af forskelsværdien af ejendommene, fastsættes dermed, at den ikke kan dale under de 5 promille, for så vidt kommunen bestemmer, at en sådan 5 promille regel skal være gældende og den godkendes af indenrigsministeriet; det er jo ministeriet, der skal undersøge, om der virkelig er udgifter, der svarer til denne udskrivning.

Det er ikke noget, der specielt har betydning for købstæderne; det betyder mindst lige så meget for landkommuner, hvor industriforetagender efterhånden skyder op. Jeg kan oplyse, at vi har haft en henvendelse fra Munkebo kommune, hvor det nye Lindøværft er bygget. Denne kommune er kommet i ganske forfærdelige vanskeligheder, dels fordi amtsrådet brugte eller misbrugte sin magt til at nedsætte udskrivningen på fast ejendom, men naturligvis også fordi en sådan pludselig udvikling må medføre meget store investeringsomkostninger. Nu havde denne henvendelse for så vidt ikke noget med det foreliggende lovforslag at gøre, men det er klart, at gennemførelsen af denne 5 promille afgift vil bidrage til at forbedre denne kommunes økonomi i den kommende tid, ligesom den vil gøre det for andre kommuner, der kommer ud for en tilsvarende situation.

Det tredje ændringsforslag, jeg vil omtale, er nr. 10, der går ud på, at hvis ejeren af en landejendom ikke bor i den pågældende kommune, så skal der af denne ejendom

[Holger Eriksen.]

udredes 10 promille mere i grundskyld, end tilfældet ellers ville have været. I og for sig forstår jeg ikke, hvorfor venstre og de konservative ikke har villet være med til at gennemføre dette ændringsforslag, når de selv går ind for, at der skal betales en sådan ekstra afgift, hvis ejeren ikke bor i det pågældende amt.

Jeg forstår udmærket synspunktet, hvis der var tale om en amtsbeskatning, men i dette tilfælde er der tale om en kommunal beskatning, og synspunktet er, at en sådan ejendom påfører kommunen forskellige udgifter, som den ikke kan få dækning for igennem indkomstskatten, fordi ejeren bor et andet sted, og derfor er det rimeligt, at man forhøjer grundskylden med de 10 promille. Nu har jeg allerede gjort opmærksom på, at oppositionen ville acceptere det, når ejeren boede i et andet amt, men for kommunen er det jo fuldkommen ligegyldigt, om ejeren bor i en nabokommune eller i et naboamt. For kommunen ligger det sådan, at den mister en indtægt ved, at ejeren bor et andet sted, og vil man endelig gennemføre det for amterne, er det endnu mere rimeligt at gøre det for kommunernes vedkommende.

Der er i udvalget givet oplysning om adskillige kommuner, hvor ikke-landbrugere, altså købstadboere, efterhånden har erhvervet en væsentlig del af de landejendomme, der findes i kommunen, med det resultat, at de, der skal udrede de personlige skatter, efterhånden bliver færre og færre.

Jeg ved naturligvis nok, at det er ret begrænset, hvad gennemførelsen af dette ændringsforslag kan indbringe. Det er vel også sådan, at man må fastslå, at det i og for sig kun er begyndelsen til at få taget hele problemet vedrørende byboernes erhvervelse af landejendomme op. I denne forbindelse vil jeg gerne henvise til den norske koncessionslovgivning, der, efter hvad jeg har fået oplyst, er affattet på en sådan måde, at ingen kan sælge så meget som antydningen af en byggegrund til et sommerhus og langt mindre sælge hele sin ejendom, uden at det skal godkendes af den pågældende kommunalbestyrelse, og hvis der f. eks. er tale om, at man kan opnå en ekstra pris ved at sælge til en byboer, siger kommunalbestyrelsen simpelt hen nej ud fra

det synspunkt, at den ikke ønsker at bidrage til at drive priserne på landejendomme op til en urimelig højde. Men hvad er det så i grunden, der er knæsat igennem denne koncessionslovgivning? I realiteten simpelt hen, at ejendomsretten kun omfatter jorden, i så lang tid den udnyttes som landbrugsjord, men at den aldeles ikke omfatter jordens udnyttelse på en anden måde.

Derfor mener jeg, der er god grund til at se nærmere på dette. Det kunne måske også have nogen betydning med hensyn til de stadig stigende erstatninger, som man kræver, hver gang der finder fredning sted af jord, som er af naturskønhedsmæssig værdi, og som måske engang på et eller andet tidspunkt kan udstykkes. Jeg vil derfor henstille — i og for sig ikke til den højtærede indenrigsminister, under hvem det jo ikke sorterer, og heller ikke til den højtærede statsminister, fordi jeg ved, han ikke er til stede — men i al almindelighed henstille, at man overvejer at nedsætte en kommission, som med henblik på de forhold, jeg her har nævnt, kan foretage en undersøgelse af virkningerne af den norske koncessionslovgivning, også for at få fastslået, om det ville være hensigtsmæssigt at overføre den eller noget af den til dansk lovgivning.

Dermed er jeg færdig med min omtale af regeringspartiernes ændringsforslag. De øvrige er kun af redaktionel karakter.

Aksen i modpartens ændringsforslag er de 100 mill. kr., som staten skal betale til amterne. Når den slags kan foreslås, skyldes det, som jeg også var inde på ved første behandling, den udbredte, mere eller mindre forkerte opfattelse, at amtsskatterne som en speciel afgift lægges på befolkningen uden for købstæderne, medens sandheden jo er den, at de sognekommunale plus de amtskommunale udgifter ikke er forholdsvis større for kommunerne ude omkring i landet end købstadkommunernes kommunale udgifter. Det ville derfor være aldeles urimeligt, hvis staten overtager en væsentlig del af de kommunale skatter for en del af befolkningen, men ikke for den øvrige del. Dertil kommer, at købstæderne er ude for, at en ikke ringe del af deres gode skatteydere flytter ud på landet. Skulle man ved at love disse udflyttere delvis skattefritagelse yderligere

[Holger Eriksen.]

animere til en sådan udflytning, var man jo ude i den rene parodi. Skal der ske lettelser i den kommunale beskatning, må det være derigennem, at staten overtager kommunale udgifter, som kommunerne ingen eller kun ringe indflydelse har på, og det er jo det, der sker ved regeringsfor-slaget.

Naturligvis har der været fremsat ønsker om, at staten skulle overtage også andre kommunale udgifter, f. eks. udgifterne til skolebyggeri og til rent kommunale vej-anlæg, samt drage anlægsudgifterne ved-rørende hospitalerne ind under de refusions-berettigede sygehusudgifter. Krav af den art får naturligvis altid begejstret tilslut-ning hos enhver kommunalrådsmand, og det hvad enten han er aktiv, eller han bare er forhenværende. Men det bør vel tages med i betragtning, at jo større tilskud kom-munerne vil have til den slags udgifter, jo nærmere risikerer man at komme det tids-punkt, da staten vil bestemme på disse områder, og det er ikke sikkert, at man fra kommunal side ville blive så begejstret for det.

Med hensyn til de meget store vejfunds-tilskud, der i øjeblikket ydes, ser man alle-rede adskillige eksempler på, at kommunal-rådene søger at gennemføre ting, der egent-lig ikke er nødvendige, under henvisning til, at det faktisk er staten, der betaler det hele, hvorfor der ikke er nogen grund til at være tilbageholdende, selv om det kun er skønhedsmæssige hensyn, der skal til-godeses.

Et andet formål med oppositionens æn-dringsforslag er at reducere grundbeskat-ningen, idet man sætter 25 promille som maksimum, samtidig med at man fikserer beløbet, som grundskylden må udskrives på, til den forrige vurdering, altså vurde-ringen i 1956. Hvis dette forslag blev ved-taget, ville det betyde, at grundbeskat-ningen efterhånden faldt bort, idet en stadig stigende del af grundværdierne efterhånden blev ubeskattet.

Man må i den forbindelse erindre, at hvis grundskyldpromillen i en kommune er 30, og hvis grundværdierne ved den sidste vurdering er steget med 33 pct. som følge af kronens faldende købekraft, vil man ganske vist komme af med mere end før

i kroner og øre gennem grundværdiafgiften; men omregnet i penge af den værdi, de havde ved den forrige vurdering, vil der overhovedet ikke være sket nogen ændring, hvorfor den højere værdiansættelse ikke kan bruges som argument for en reduktion af grundværdiafgiften. Til gengæld har man så et andet argument, og det går på grund-beskatningen i almindelighed, idet man siger, at den rammer ejendomsindehaveren ganske uden hensyn til, om han har haft nogen ind-tjening det pågældende år eller ikke. Et sådant synspunkt kan kun antages, hvis man overser den kendsgerning, at grundskylden er en samfundsprioritet. Når man har købt en ejendom, ved man, at man skal udrede prioritetsrenterne ganske uden hensyn til driftsresultatet. Nøjagtigt det samme gælder for grundskatterne, og så nøje forbundet er disse to udgiftsformer, at kapitalrenten rykker ind, hvis grundren-ten formindskes. Når man køber en ejen-dom, undersøger man, hvor store de årlige ydelser på lånene og til grundrente er. Er den sidste reduceret f. eks. med 3 000 kr. årlig og normalrenten er 5 pct., kan ejen-dommen koste 60 000 kr. mere, end hvis denne reduktion ikke var opnået, og så betaler den nye køber dette beløb, hvilket betyder, at enten bliver hans gæld 60 000 kr. større, eller også øger han sin egenkapital i ejendommen med dette beløb; men der er ingen reel forskel på disse to ting. Men samtidig med, at man foretager en sådan reduktion af grundskylden, sker der noget, som stiller den nye køber ringere, end hvis grundbeskatningen ikke var formindsket. Det ligger i den simple kendsgerning, at det offentliges udgifter må dækkes. For-mindsker man udskrivningen på jord, må man øge den på de personlige indkomster, hvorved skattetrykket på køberen bliver større, samtidig med at hans samlede faste udgifter aldeles ikke er blevet reduceret. Selv om jeg måske har fremført det tid-ligere — jeg husker det ikke i øjeblikket — kan jeg ikke undlade at vende tilbage til et interview, som et blad under krigen havde med den daværende formand for De sjællandske Landboforeninger, Jacob Tvede-gaard, i anledning af, at han fyldte 70 år. Han blev spurgt, om han ikke var betæn-kelig ved landbrugets fremtidige forhold under hensyn til de stærkt stigende priser

[Holger Eriksen.]

på landbrugsejendomme, og han svarede noget i retning af, at det var han aldeles ikke, thi hvis priserne på landbrugsprodukter faldt, måtte der ske et af to: enten måtte ejendomsskatterne nedsættes, eller også måtte landarbejderlønnen reduceres. I al sin kynisme gik svaret altså ud på, at sælgeren skulle have det privilegium at tage den store fortjeneste hjem, medens enten arbejderne ved at gå ned på sulteløn eller staten ved at overtage ejendommens skatteforpligtelser måtte sørge for rentabilitet for den nye køber. Den, der købte for dyrt, skulle altså ingen risiko løbe.

Følger man den parole, vil ejendomspriserne altid kunstigt stige, uden at ejendommenes afkastningsmuligheder øges, og landbruget vil år efter år komme og forlange nye tilskud og ikke blive bedre stillet, selv om man imødekommer det — det vil i alt fald kun for et enkelt år, men i det lange løb aldeles ikke blive bedre stillet, snarere dårligere.

Lovforslagenes gennemførelse vil betyde så store reduktioner i ejendomsskatterne, at jeg synes, oppositionen burde råbe hurra i stedet for at kræve mere.

Når disse nedsættelser har kunnet gennemføres uden tilsvarende forhøjelser af den direkte kommunalskat eller med minimale forhøjelser af den kommunale skat, således som tilfældet er for de fleste landkommuner i Maribo amt, skyldes det den omstændighed, at staten overtager de kommunale udgifter til folkeforsikring, eller med andre ord, at den nedsættelse i de kommunale indkomstskatter, som ville være fremkommet, hvis staten uden forbindelse med det øvrige havde foretaget den samme skatteoverføring, helt eller delvis går til foræring til grundejerne. At denne lettelse eller foræring kan kapitaliseres, er sagt tit nok, og det er det mest betænkelige ved det foreslåede, men bortset herfra er det ikke så slemt, som det tilsyneladende ser ud til.

Lad os tage et eksempel med et gods, der får en lettelse på 5 000 kr. årlig. Når lettelsen i gennemsnit er ca. 2 400 kr. for ejendomme over 12 tdr. hartkorn, er det ikke vanskeligt at finde et sådant gods. Hvis godsejeren i øvrigt har indtægter — men det er jo sådan, at dygtige sagførere

og revisorer undertiden kan få sådanne indtægter til at forsvinde — ville denne mand også have fået fordel af den lettelse, der fremkom ved, at staten overtog udgifterne til folkeforsikringen. Det er altså en lettelse, som udebliver. De 5 000 kr. bliver med andre ord ikke en ren fortjeneste. Men dernæst vil den pågældende godsejer næste år møde med et øget overskud på sin ejendom på de 5 000 kr., som han er blevet lettet for skattemæssigt, og han må altså betale indkomstskat af 5 000 kr. mere, end tilfældet ellers ville have været. At han så næste år igen kan fradrage det, hvormed hans personlige skat er blevet forøget, er en helt anden sag, men der er dog til sidst alligevel skatten på de 5 000 kr. tilbage, som han må udrede.

Jeg rejste ved første behandling ønske om at få fastslået, at i det tilfælde, hvor ejendomsskatten som følge af nærværende forslags ophøjelse til lov formindskes, skulle lejerne, uden hensyn til hvad der stod i deres kontrakter, have en tilsvarende lejenedsættelse. Der foreligger en erklæring fra boligministeriet om, at det ikke er nødvendigt, hvor der bruges normalkontrakter, men det føjes til, at det ikke er altid, man bruger disse normalkontrakter, og at det måske i særlige tilfælde kan blive nødvendigt med en ændring i boligloven på det grundlag. Jeg henstiller til den højtærede boligminister at have opmærksomheden henvendt på dette forhold.

I denne forbindelse vil jeg også nævne, at der har været fremført kritik af, at købstadkommunerne ikke måtte nedsætte deres grundskyldpromille. Man hævder, at det medfører, at huslejen vil stige, og det er rigtigt, at den højere vurdering kan medføre en huslejestigning visse steder, selv om det næppe bliver i stort omfang; men dertil er at sige to ting, nemlig for det første det allerede nævnte, at hvis værdistigningen ikke vil overstige det, hvormed kronen er dalet i værdi, bliver realværdien af huslejen ikke større, end den var efter forrige vurdering. Det andet er, at oppositionspartierne som bekendt er ivrige efter at komme huslejere restriktionerne til livs. Hvis de skulle få held dertil, ville husejerne ansætte lejen til den størst mulige, der kunne opnås, og hvis man nu nedsatte den afgift, der må ydes til det offentlige gennem grundskylden,

[Holger Eriksen.]

ville det bare betyde, at grundejerens fordel ville blive så meget større, uden at der kom noget i kommunekassen. Det ville igen betyde, at lejerne ville komme af med den samme stigning i huslejen, men samtidig dermed også få et øget skattetryk. Jeg tror ikke, at lejerne i almindelighed kan være interesseret deri.

Der har også, som det fremgår af betænkningen, i udvalget været fremført tanker om, at det skulle kunne tillades kommunerne at lave en ordning for folk, der var fyldt f. eks. 65 eller ramt af sygdom, hvorved disse mennesker blev fri for at betale kommunale ejendomsskatter. De skulle ydes på den måde, at man i stedet år for år tinglyste den skat, som de således var blevet fri for, og således, at de skulle betale renter af lånet. Det ser meget tiltalende ud og har også mødt adskillig sympati. Skal man præcisere det nærmere, bliver der vel dog i og for sig ikke nogen væsensforskel på, om man laver en ordning på den måde og år for år øger vedkommende ejendoms prioriteter, eller man i stedet selv optager et prioritetslån og bruger det til at betale afgiften med. Der er naturligvis den forskel, at man ikke optager et nyt prioritetslån hvert år. Man bliver nødt til at tage det på et større beløb, og det vil så igen sige, at man får det rentetab, der fremkommer ved, at en banks eller et pengeinstituts udlånsrente er betydeligt større end indlånsrenten. Det ville man komme uden om; til gengæld vil man få de årlige udgifter til tinglysning, og de er heller ikke så små, så jeg ved ikke, hvor meget der i det lange løb vindes ved en sådan ordning. Men udvalget har været enig om at henstille til den højtærede indenrigsminister at undersøge dette forhold og eventuelt på et eller andet tidspunkt fremkomme med bemærkninger derom.

Jeg skal ikke sige mere om ændringsforslagene, men bare i almindelighed anbefale regeringspartierne ændringsforslag til vedtagelse og oppositionspartiernes ændringsforslag til forkastelse.

Thisted Knudsen: Ved sagens første behandling her i tinget udtrykte jeg på mit partis vegne det håb, at det ville være muligt i det udvalg, der blev nedsat, at

få etableret realitetsforhandlinger mellem regeringspartierne og venstre og de konservative. Jeg må konstatere, at dette håb ikke er gået i opfyldelse. Jeg bebrejder for så vidt ikke det ærede medlem hr. Holger Eriksen noget. Vi er jo meget langt fra hinanden i spørgsmålet om jordbeskatning, og jeg forstår det ærede medlem sådan — det er vel også i overensstemmelse med hans nye program — at det, man tilsigter fra hans partis side, er fuld grundskyld, og når man tilsigter fuld grundskyld, går man rundt, som det ærede medlem gør, og fortæller befolkningen, at en lettelse af jordskatterne vil betyde højere ejendomspriser, og så priser man det kommunale selvstyre og en lang række andre forhold. Jeg erkender blankt, at jeg intet havde ventet af det ærede medlem.

Men jeg tilstår, at jeg personlig er meget skuffet over det ærede medlem hr. Kirkegaard, som jo repræsenterer det radikale venstre. Jeg fik et håb, da jeg hørte hans tale ved første behandling, hvori han karakteriserede dansk landbrugs stilling, som han var i stand til at se den, indefra — hvad jeg åbenbart ikke skulle være — på denne måde: vi lever af et lille produktionsudbytte samt en gevinst ved værdistigning. De to ting gør det muligt for en landmand at eksistere. Det var klare ord, men hvis man logisk havde fulgt disse ord op, ville man have indtaget et andet standpunkt til de foreliggende forslag, end det ærede medlem og hans parti har gjort. Der er et lille produktionsudbytte, det erkender man blankt. Burde man så ikke have stræbt efter ved beskatningen af landbrugets jord at gøre dette udbytte en smule større? Hvad har det ærede medlem egentlig bidraget til? Til at skabe mulighed for, at det bliver endnu mindre.

Jeg ville ønske, at det ærede medlem ville sætte sig ved sin mesters fødder, den højtærede finansminister, som har skrevet en bog om skattepolitik. Det var professor Kjeld Philip. Med stor ærbødighed kunne jeg anmode finansministeren om at repræsentere denne bog, hvori der også er et afsnit om skattepolitik i forbindelse med de faste ejendomme. Professor Philip var meget forsigtig — det skal man jo være, når man er videnskabsmand — men jeg har med stort udbytte læst bogen og været tilfreds

[Thisted Knudsen.]

med den i mange henseender. Hvis det ærede medlem læste denne bog for at finde et udgangspunkt for en fornuftig skattepolitik, ville han se, at professoren efter at have ridset linjerne op for udviklingen i Danmark, ikke mindst i landkommunerne, skriver — jeg beder den højtærede formand om lov til at citere:

„Resultatet af denne udvikling bliver da, at ejendomsskatterne, der engang opfattedes som værende næsten det samme som indkomstskatter, i dag opfattes som noget helt andet. De fleste betragter dem vel som skatter, der egentlig ikke rigtig hører hjemme under de økonomiske forhold, hvorunder man nu lever, men som man har arvet fra en fortid, og som det er vanskeligt at komme bort fra, fordi det nu engang altid er vanskeligt at give afkald på en indkomstkilde.“

Derefter skriver finansministeren i denne bog:

„Der er på en helt anden måde forskelle i ejendomsbeskatningen end i indkomstbeskatningen. Dette hænger sikkert sammen med, at de ejendomsskatter, vi nu finder, overalt føles som ret dubiøse og let antikverede.“

Tænk, hvor har den højtærede finansminister ret, og tænk, om det ærede medlem hr. Kirkegaard havde sat sig ind i disse synspunkter, før han talte ved første behandling. Måske havde talen og hans stilling i udvalget så været lidt anderledes.

Jeg erkender, at man kan se sagen, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen gør det, ud fra et grundskyldssynspunkt, men man kan ikke komme uden om, at der er andre synspunkter, man i dag må lægge til grund, når man vil betragte den faste beskatning for landbrugserhvervet og for boligen.

Landbruget råder i dag over ca. 70 pct. af landets samlede areal, og dette er vel, når det kommer til stykket, landets eneste råstof; det er i alt fald udgangspunktet for

den landbrugsproduktion, vi har, og det er ganske klart, at det er denne jord, der har måttet bære en stigende beskatning. Det kan ikke nytte, at den højtærede finansminister ryster på hovedet, for den har været stigende; jeg har nævnt det her i tinget før. Spørgsmålet er, om dette er rigtigt over for et erhverv, der har så barske vilkår, som landbruget har i dag.

Vil man bedømme dette erhverv også skattemæssigt rigtigt, må man erkende, at det har to store hovedopgaver: at levere levnedsmidler til den danske befolkning til bogstaveligt talt verdens billigste priser og at skaffe den danske befolkning 10 mill. kr. netto i udenlandsk valuta hver eneste dag. Det er udgangspunktet, og så kan det ærede medlem hr. Holger Eriksens bemærkninger ikke slå til. Disse stigende ejendomsskatter måtte samle i hvert fald en stor del af erhvervet i kamp mod et skattesystem, som man fandt urimeligt, „let antikveret“ og „dubiøst“, som den højtærede finansminister har udtrykt det. Det var der ikke noget at sige til. Jeg havde ventet, at det radikale venstre og det ærede medlem hr. Kirkegaard havde forstået dette, og jeg må med stor personlig sorg sige, at jeg er så skuffet, som jeg sjældent har været. Jeg giver i dag den del af det radikale venstre, som i november måned frarådede den højtærede finansminister og den højtærede landbrugsminister at gå ind i regeringen, ret. Hvor ulige meget lettere havde det ikke været for det ærede medlem og den højtærede finansminister, om man havde været udenfor, om man havde søgt at formidle selv store modsætninger for at finde frem til en rationel løsning.

Jeg havde altså ikke ventet noget af det ærede medlem hr. Holger Eriksen. Den tale, han holdt, var jo glimrende, den kan stå i en studiebog for unge socialdemokrater. Den indeholder det hele — den indeholder blot ikke det, der egentlig er det centrale i øjeblikket, nemlig ikke noget om en beskatning af Danmarks jord og dermed af boligen og landbruget.

[Thisted Knudsen.]

Hvad har man så fået ud af dette arbejde? En kold skulder — en kold skulder. Jeg kan sige her, at i udvalget har regeringspartierne siddet „stive som torne og støtter“ — det ærede medlem hr. Holger Eriksen ved, hvorfra dette citat stammer — ikke til at komme på talefod med. Og hvad er så resultatet af udvalgets forhandlinger blevet for dansk landbrug? Det er blevet, at man nu pålægger den jord, som er landets eneste råstof — i alt fald det væsentlige råstof — 40 promille til sognekommunen, 14 til amtskommunen og 6 til staten. Det var mildere før; da var det i alt 55, nu er det blevet 60 promille. Jeg indrømmer ganske vist, at man til gengæld er gået et par stykker ned, for der er det ejendommelige ved det ærede medlem hr. Holger Eriksens regnebog, at når man går op, skal man bruge 5, men når man går ned, skal man kun bruge 2 — det er tankegangen. Men alt taget i betragtning, afhængigt af kommunerne, ligger det fast, at landbrugsjord i Danmark fremtidig må beskattes med 60 promille eller 6 pct. af den værdi, man når til. Ja, det er et strålende resultat for det ærede medlem hr. Holger Eriksen, men det må være mindre strålende for det ærede medlem hr. Kirkegaard, valgt i Ringkøbing amt.

Der var altså ikke noget at gøre. Landbruget kom til udvalget, men landbruget blev afvist — sådan som alle andre blev afvist.

Hvad er så det andet resultat for landbruget? Det er, at man afvikler bygnings-skatte — hvad vi principielt kunne blive enige om; men enhver ved, at ifølge forslaget vil denne afvikling delvis blive væltet over på jordværdierne og på landbruget. Det er landbrugets beskedne bruttoudbytte, som det ærede medlem talte om ved første behandling, der skal bære dette. Dertil kommer så, at stigningerne er der. Jeg kan ikke se, at man vil være i stand til at forhindre stigning af jordskatterne i fremtiden.

Vi kan f. eks. tage amtskommunerne. Sygehusudgifterne skal, selv hvis den højtærede indenrigsministers lovforslag, som vi skal behandle i morgen, vedtages, nok presse jordskatterne op igen — det er jeg helt sikker på. Jeg har 17 års kommunalpolitisk virksomhed bag mig, og jeg har ved

hver budgetbehandling sagt: de skal nok komme opad; det er det eneste sikre her i landet, og det fortsætter vi med. Vil man endelig se på, hvordan landbrugsjord beskattes andre steder i verden, hos konkurrenterne f. eks. — hvis nogen ville gøre sig den ulejlighed — ja, så vil man finde, at det er helt andre vilkår, dansk landbrugs konkurrenter skattemæssigt har. Dér har man ikke de samme betænkeligheder; dér har man ikke nogen Holger Eriksen, og dér tænker Kirkegaard lidt anderledes. Gå til Holland, en af vore nærmeste konkurrenter. Det er gjort op, at de faste skatter ligger på 25 kr. i danske penge pr. ha. Det fortæller os lidt om, hvordan det er andre steder, og hvad man byder andre landes landbrug i forbindelse med beskatningspolitik. Vi kan gå til Norge: 5 kr. pr. ha, til Vesttyskland: regnet ud til 50 kr. pr. ha, og England: ca. 160 kr. på en ejendom med 50 ha. Også det er noget, der må tælle med, når man skal betragte sagen fra et andet synspunkt end det ærede medlem hr. Holger Eriksens: det ensidigt socialistiske grundskyldssynspunkt — og det er jo det ærede medlems synspunkt, andet indeholder det ikke.

Alt dette blev fejtet af bordet i udvalget, og jeg skal være den første til at beklage det.

Hvordan så med kommunerne? Jeg sætter den højtærede indenrigsministers kommunale indsigt og dygtighed særdeles højt — det har jeg sagt før — men jeg synes, at den højtærede indenrigsminister i denne sag har fået en så dårlig start som overhovedet muligt; for hvad oplever vi? Det ærede medlem hr. Holger Eriksen var inde på det i sine bemærkninger før. Først kom De samvirkende Sognerådsforeninger, repræsenterende samtlige sogneråd i Danmark, repræsenterende samtlige medlemmer, uanset politisk forskel. De var betænkelige ved lovforslagene, meget betænkelige, og rettede en alvorlig henstilling, idet de sagde, at når vi nu skulle have en ændring af den amtskommunale beskatning og skabe et bedre fordelingsgrundlag, ville det være rimeligere, om man tilvejebragte en selvstændig amtskommunal beskatning i stedet for den, der gives udtryk for i det foreliggende lovforslag, hvorved regningen udskrives på sognekommunerne. Hvad sva-

[Thisted Knudsen.]

rede man i udvalget? Hvad sagde kommunernes minister? Afvisning, blank afvisning.

Så kom Amtsrådsforeningen med det ærede medlem hr. Alfred Bøgh i spidsen, rolig og saglig. Amtsrådsforeningen var inde på de samme tanker som sognerådsforeningerne. Hvad havde de ærede medlemmer i udvalget, disse stive torne og støtter, tilovers for denne forening? Afvisning, ikke spor andet.

Så kom Københavns amt, som også havde store problemer, og som har meldt sit komme til så sent som i aften. Hvad havde man tilovers for Københavns amt? Afvisning.

Nej, så var der måske mere mild luft, da Københavns overborgmester og Købstadforeningen kom, og selv om det holdt hårdt, fik vi dog noget. Jeg skal indrømme den højtærede finansminister, at Købstadforeningen — vi er jo os selv nærmest — opnåede, at kommunerne ikke skulle afgive deres andel i forlystelsesskatten. Det fik vi. Københavns kommune fik også noget, men alle andre fik bogstavelig talt ingenting.

Jeg har rejst det spørgsmål — det er en anklage mod mig selv — om vi ikke burde behandle den slags henvendelser lidt mere grundigt. Vi siger hver gang, det gjorde også det ærede medlem hr. Ove Hansen ved denne lejlighed, at den pågældende henvendelse vil indgå i udvalgets overvejelser. Men skal vi skabe respekt, bør vi måske gå lidt mere i dybden, når sådanne henvendelser fremkommer. Jeg anklager altså mig selv, ikke de andre. Vil vi virkelig skabe respekt om vort arbejde, mener jeg ikke man uden videre bør afvise henvendelser på den måde.

Må jeg så sige lidt om et for os meget vigtigt punkt, nemlig ankenævnet. Ved sagens første behandling gav jeg udtryk for, at det var en tilsidesættelse af folkestyret. Jeg troede, jeg skulle finde en medtalsmand herfor i det ærede medlem hr. Holger Eriksen, som jo dog er demokrat, men det fandt jeg ikke. Vi har ikke i udvalget kunne få en nærmere drøftelse af spørgsmålet ud over det, jeg sagde: der står intet i lovforslaget om, på hvilket grundlag man skal afsige kendelsen, når

et sogneråd og et amtsråd er uenige om ligningsforholdet. Vi ved, at ankenævnet kommer til at bestå af fire medlemmer valgt af ministeren efter forhandling med de kommunale organisationer og så en kongelig dansk embedsmand. Jeg har al mulig respekt for den kongelige embedsmand, men jeg har deltaget så længe i det offentlige liv, at jeg ved, hvordan det kan komme til at gå, når en sag fra en sognekommune forelægges et sådant nævn. Stemmerne kan komme til at stå to imod to. Hvem er det så egentlig, der skal afgøre, hvordan ligningsforholdet skal være i en sognekommune, hvor meget ejendommene skal betale, og hvor meget indkommsterne skal betale? Det kan denne kongelige embedsmand ganske givet komme til at bestemme, og det skal nok ikke vare ret længe, inden han kommer til det. Det kan man være evigt forvisset om.

Hvordan stemmer dette med al den snak om det kommunale selvstyre. Er det ikke på det alvorligste at suspendere det kommunale selvstyre, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen står her og priser, når man vil overlade afgørelsen af sådanne spørgsmål til en kongelig dansk embedsmand?

Jeg ved ikke, om det ærede medlem hr. Holger Eriksen har læst sit partis programudkast. Med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne citere en udtalelse derfra, for den er god at få forstand af. Der står:

„Demokrati er styre ved folket gennem dets valgte repræsentanter. Der må ikke bestå nogen politisk myndighed, som ikke er udgået af frie og hemmelige valg.“

Det rimer ikke helt godt med bestemmelsen om ankenævn, selv om man siger, at det kun er, når to står mod to, at den kongelige embedsmands stemme bliver afgørende. Det er enestående, at man har indsat en sådan bestemmelse. Sognerådsforeningerne og Amtsrådsforeningen har henstillet til udvalget, til folketinget, til den højtærede indenrigsminister at undgå denne misdannelser inden for dansk folkestyre. Og hvad betød det, om man havde undgået det? Ingen verdens ting. Det havde været klogt af den højtærede nye indenrigsminister, om han havde fulgt denne alvorlige henstilling fra kommunernes organisationer, og

[Thisted Knudsen.]

det havde været klogt af det ærede medlem hr. Kirkegaard, om han havde opladt sin mund og sagt: det får man ikke os med til. Men vi red alene. Afvisning blev resultatet.

Når vi nu ikke kan medvirke til dette lovforslags gennemførelse — jeg erkender, at der er fremskridt, det er klart — så skyldes det, at vort principielle standpunkt hele tiden har været, at for det første måtte vi have de amtskommunale skatter ud; for det andet måtte vi øjeblikkeligt have sat en stopper for videre udskrivning på jordværdierne både for landbruget og boligen i kroner og ører; for det tredje tilsigtede vi en alvorlig nedsættelse af skatterne; og for det fjerde har vi hele tiden sagt, og det giver vort forslag udtryk for, at det byrdeforhold, der i dag består mellem kommunerne og staten kan ikke holde på længere sigt.

Med de kolossale udskrivningsmuligheder, som den højtærede finansminister har i sin hånd, kan han pege på, hvem han vil i denne sal, og på hvad han vil, så skal vi alle betale skattens mønt. Hvad kan amtsrådene, højtærede minister? De har jordværdierne, andet har de ikke tilbage; så kan de lade regningen gå til kommunerne. Og hvad har kommunerne i dag, spinkle som de er med svingende indkomster? De har indtægterne af jordværdierne stort set; men de kan ikke mere bære. Det er helt klart, at der er mange ting i vort forslag, der kan drøftes, men en virkelig tilbunds gående løsning af beskatningsproblemerne er det, vi har tilsigtet for sognekommunerne og for amtskommunerne. Det har vi ment der var råd til og anset for en nærliggende opgave.

Jeg vil dernæst gøre nogle bemærkninger om Københavns amt. Jeg forstår ikke, at man vil fortsætte skalasystemet her. Københavns amt er stort set inde under samme skattesystem som de øvrige amter, men disse består af 60-70-80 landkommuner, ganske vist af forskellig struktur, men dog med en vis balance i billedet. Og så fastsætter man, at Københavns amt, der er et bymæssigt bebygget område med store og stigende grundværdier, skal fortsætte under et beskatningssystem, som det forlængst er vokset fra både på den ene og på den anden måde. Mit parti stillede det positive forslag til den højtærede indenrigsminister, og jeg tror, at der er adskillige

kommunalfolk i Københavns amt, som er enige heri: lad os se på, om det er rigtigt at fortsætte med at udbygge hele dette system, f. eks. med et nyt sygehus på Amager til 130-140 mill. kr., det er dog en del penge. Vi henstillede til den højtærede minister at nedsætte en kommission bestående af kommunalfolk fra Københavns amt, sognekommunerne og amtskommunerne med det formål at skabe et beskatningssystem i Københavns amt, der svarer til de forhold, der i dag råder i amtet, og som ville hindre, at man beskatter folk mere eller mindre ud af deres boliger. Jeg spørger direkte den højtærede indenrigsminister; jeg tror, det ville være særdeles fornuftigt, om den højtærede indenrigsminister gik ind herpå.

For bykommunernes vedkommende fik vi jo lov til at beholde andelen i forlystelsesskatten, men man har altså fastlåst promillerne. Og nu sidder vi i dag i budgetudvalgene og drøfter, hvad vi skal pålægge af huslejestigninger. Den højtærede finansminister kræver sine 6 promille af de stigende jordværdier. Værdierne i bykommunerne er steget. Vi skal beholde promillerne, og vi skal vel i en almindelig kommune som Ringsted skaffe gennem disse jordskatter 150 000-200 000 kr. mere. Hvem skal egentlig betale disse jordskatter? Det skal lejerne. Afvisning også her. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen havde regnet ud, at det blev små regninger. Det er muligt, men det volder administrativt besvær, og det er forkert, og man kunne have undgået for bykommunerne at gennemføre fastlæggelsen af promillerne. Jo, højtærede finansminister, vi rejste spørgsmålet om statsgrundskylden, vi rejste spørgsmålet i forbindelse med de værdistigninger, der har fundet sted, hvorved pengene på ny i stærkere strøm vil flyde ind i den højtærede finansministers kasse. Vi rejste spørgsmålet, om det ikke havde været rimeligt, alt taget i betragtning, også landbruget, også boligen, at den højtærede finansminister havde givet afkald på en promille eller to i den situation. Afvisning! Afvisning! Det har været den politik, man har ført over for os i udvalget, afvisning over hele linjen.

Så står man altså tilbage med sit forslag. Jordskatterne vil stige til ugunst for landbruget, afviklingen af bygningsskatterne

[Thisted Knudsen.]

vil medføre det, sygehusudgifterne i amtskommunerne vil gøre det, og når man så ser efter de lettelser, som skulle komme landbruget og også andre til gode, vil man opdage, at de er forduftet. Jeg erkender, at der er tale om en promillenedsættelse. Vi har fået oplyst i udvalget, at pr. 1. april 1962 stiger alene amtskommunernes udskrivning med ca. 30 mill. kr. Tag sognekommunerne i Danmark! De har et udgiftsområde på 800-900 millioner om året, de egentlige sognekommuner. Man må næsten kalde mig Mads, hvis de ikke over hele linjen vil stige med 5 pct. eller med 45 mill. kr. Så er vi oppe på 75 mill. kr., højtærede indenrigsminister. Til gengæld har man forslaget om et tilskud til kommunerne på 40 mill. kr. Bevares, det er penge, men vi kan ikke fortælle landbruget, at der er nogen egentlig hjælp i dette forslag. Vi kan fortælle, at der er lagt et loft. Men det er lagt så højt, at der er rimelige udviklingsmuligheder for de kommuner, der har evner i så henseende. Stort set er der ikke sket andet.

Jeg må altså anbefale de ændringsforslag, som det konservative folkeparti og venstre har stillet, og jeg kan oplyse, at vi vil undlade at stemme for regeringens forslag. Vi mener, det var en alvorlig skærpelse, da man førte de 35 promille op til 40. Hvorfor skulle man egentlig det? Man førte ganske vist de 12 promille ned til 10, men vi mener altså, at der er tale om en alvorlig skærpelse. Det åbner muligheder for yderligere stigning i jordskatterne.

Vi har set ændringsforslaget vedrørende de landmænd, som ikke har skattepligtig indkomst i den kommune, hvor de driver ejendom. Jeg er ikke uenig i, at der her er rigtige synspunkter, og jeg erkender, at i det forslag, som det konservative folkeparti og venstre har fremsat i den henseende, havde vi det med. Men forudsætningen var en ganske anden. Forudsætningen i vort forslag var, at man totalt afskaffede de nuværende amtsskatter, og i så fald ville det være urimeligt, at en ejendomsbesidder ikke skulle komme til at betale skat til amtskommunen. Det kommer han til, i hvert fald delvis, i dag.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Holger Eriksen i, at forslaget om dæknings-

afgiften er fornuftigt og rigtigt. Men det hjælper ikke, når kun enkelte dele er fornuftige og rigtige. Det afgørende er, at linjen i lovforslaget er fornuftig og rigtig.

Sådan som lovforslagene nu foreligger, er det vor opfattelse, at de må gennemføres på regeringens eget ansvar.

H. C. Toft: Da den højtærede indenrigsminister fremsatte lovforslagene om omlægning af den kommunale beskatning og de kommunale ejendomsskatter, erklærede han, at forslagene ikke var tilstrækkeligt belyst, men at vi under udvalgsbehandlingen skulle få de fornødne oplysninger.

Ved første behandling gav vi, der var ordførere, også udtryk for, at det ikke var muligt at overse konsekvenserne i tilstrækkeligt omfang, idet vi ikke kunne se virkningerne på de forskellige kommunetyper m. m., og at de forandringer, der kunne blive på grund af den nye vurdering til ejendomsskyld, der fandt sted i efteråret, og som jo for visse kommuners vedkommende betød enorme forhøjelser, heller ikke var taget i betragtning.

Vi har under udvalgsbehandlingen bestræbt os for at få forslagene så godt belyst som muligt, men den store ukendte faktor, den nye vurdering, står uoplyst for os ud over de oplysninger, som enkelte kommuner ved eget initiativ har sendt udvalget om konsekvenserne deraf.

Jeg forstår på den ærede ordfører for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at han var i tvivl om, hvorvidt det nu også var forsvarligt at gennemføre de af regeringen fremsatte lovforslag, og sagde til os, at oppositionen havde provokeret indenrigsministeren til at fremkomme med forslag, der skulle gennemføres til 1. april.

Jeg vil gerne oplyse den ærede ordfører om, at allerede i april måned sidste år, i 1960, fremsatte vi vort forslag til folketingsbeslutning, og jeg skal indrømme, at på det tidspunkt provokerede vi regeringen til at fremkomme med forslag. Der er imidlertid gået lang tid, inden regeringen kom med noget.

Det udvalg, der har været nedsat, er fra så godt som alle de kommunale organisationer i Danmark blevet opfordret til at udskyde afgørelsen af en omlægning af

[H. C. Tøft.]

beskatningen til næste år og at gennemføre en midlertidig ordning for 1961-62. Det er sagt fra De samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark, og der er givet tilslutning af Amtsrådsforeningen i Danmark til, at det er uforsvarligt at gennemføre et for kommunerne så omfattende lovkompleks med virkning for det kommende år på et så sent tidspunkt. Vi har i dag den 15. februar, og på denne dato skal kommunerne lægge sidste hånd på deres budget, idet de skal have budgettet til anden behandling. De kan endnu ikke i dag vide, om de bliver pålagt bidrag til amtskommunen, ej heller størrelsen heraf, og de har heller ikke nogen rettesnor i tidligere bidrag fra kommunerne til amtet. De ved ikke, om de får en egenudgift til folkepension m. m., om de får indtægt af forlystelserne, om ejendomsskylden bliver fikseret, og de kan ikke tage stilling til ligningsforholdet. Det er en urimelighed, som også alle andre kommunale organisationer har påpeget.

Alle disse forhold gav jeg udtryk for ved første behandling. Jeg sagde, at det var en hensynsløshed over for kommunerne, og bebrejdede regeringen dette, thi denne er alene ansvarlig for, at forslagene om ejendomsskatterne er fremkommet så sent. Allerede sidste år i april fremlagde vi vore tanker i vort forslag til folketingsbeslutning vedrørende ejendomsbeskatningen, og regeringen Kampmann gav gennem den daværende indenrigsminister udtryk for, at man ville komme med forslag om omlægning af ejendomsbeskatningen. Men 10 måneder forløb, inden man fremkom med forslag, på et tidspunkt, hvor en hovedkulds behandling, en hovedkulds gennemførelse, var nødvendig, hvis lovene skulle have virkning fra 1. april i år. Vi må bebrejde regeringen, at den var så sent på færde; det er en urimelig adfærd over for de kommunale råd. Under disse omstændigheder rejste vi i udvalget det spørgsmål til regeringspartierne, om de ikke ville medvirke til en midlertidig ordning for det kommende år, så at der blev lejlighed til og mulighed for en ordentlig gennemarbejdelse af hele ejendomsskatteproblemet, altså helt på linje med de synspunkter, der er ført frem af de kommunale organisationer.

Regeringen afviste os: det kunne der ikke

være tale om. Den højtærede indenrigsminister kan i dag måske fremhæve, at de kommunale råd allerede ved forslagernes fremsættelse kunne disponere efter dem, for det var jo en flertalsregering, der stod bag forslagene. Her må man erindre om, at regeringen gav udtryk for, at de fremsatte forslag var til forhandling med oppositionen, og vi i oppositionen, som alle andre, kunne ikke vide andet, end at regeringen også ville vise imødekommenhed over for vore synspunkter; men det var afvisning på, tror jeg, alle områder på et enkelt nær, samtidig med at man på anden måde er gået længere væk fra oppositionens synspunkter. Den forhandlingsmulighed, man åbnede os, var lig nul. Vi kunne få lov til at skrive under på regeringsforslagene med ganske enkelte rettelser, der ikke kan siges at være af væsentlig art. Det var det, regeringen bød os; man kunne jo godt have sagt det fra begyndelsen, så havde alle vidst besked for nu allerede snart 4 uger siden. Jeg skal derfor slutte mine bemærkninger herom med at sige, at regeringen øjensynlig blæser de kommunale organisationer en lang march. Vi beklager den måde, de kommunale råd behandles på; ansvaret herfor er alene regeringens.

Hvad er det da, regeringen vil gennemføre nu? I København og købstæderne fastsætter man, at grundskyldpromillen ikke må sættes lavere end sidste år, d. v. s. at det beløb, der pålægges de enkelte ejendomme, stiger betydeligt, idet grundskylden tages af den nye vurdering, der jo har betydet væsentlige stigninger. Udgiften til bolig, udgiften til leje af lejlighed, vil stige betydeligt som følge af en lov gennemført af arbejderpartiet og de radikale. Er det virkelig en socialdemokratisk regerings arbejde at gøre det dyrere at bo? Hvad betyder så al den tale om, at boligudgiften er for høj, og at man skal holde den nede, når socialdemokratiet nu sætter sig på den store boligfordyrelses plads?

Går vi til omegnskommunerne omkring hovedstaden eller til andre omegnskommuner ved de større byer, disse omegnskommuner, hvor man mange steder har grundskyldpromiller på under 10, hvordan vil det da gå dér? Ja, de tvinges jo for det første op til de 10. Her er vi for øvrigt ved det enkelte område, hvor man har lagt

[H. C. Tøft.]

øre til oppositionens røst, idet man nedsætter minimumspromillen, dog kun med 2. Vi noterer det som et resultat, omend kun af et beskedent omfang, men det medvirker til at gøre udgiften til bolig mindre, end regeringen oprindelig ville. Men de kommuner, der tvinges op til 10 promille, får en væsentlig indtægtsstigning over grundskatterne, ja, for enkeltes vedkommende så stor en stigning, at de med samme udskrivningsbehov som sidste år må nedsætte indkomstskatten. Det vil sige, at dette forslag gør det dyrere at bo, at man forøger boligskatten både for lejere af lejligheder og i særlig grad for ejere af parcelhuse, hvortil grundene som regel er forholdsvis større. De har jo netop erhvervet en sådan beboelse for at kunne have frie omgivelser, mange gange i særlig grad af hensyn til børnene, og for at de på deres gamle dage kunne have et sted, hvor de kunne nyde en fredelig tilværelse, også når indkomsterne blev mindre. Man har søgt at sikre sig sådanne vilkår fremover ved afsavn i manddomsårene. Men så kommer den socialdemokratiske-radikale regering og lægger sten i vejen gennem øgede grundskatter.

Gennem stadig forøgelse af beskatningen og grundstigningsskylden beskatter man mange mennesker bort fra boligen, som de har hæget og værnet om, som de har passet og plejet, for her havde de fået noget, der var deres, noget, de ejede, som de mente var deres eget. Men hvad hjælper afsavn i de arbejdsdygtige år, når man nu gennem øgede grundskatter øger byrderne år for år på ejendommene gennem øget beskatning?

Formanden for udvalget vedrørende den lovgivning, vi her behandler, det ærede medlem hr. Ove Hansen, har i et interview med dagbladet Aktuelt givet udtryk for, at bygningsskatterne ikke stiger; de fastlåses. Det er rigtigt, men forholdet er jo i virkeligheden dette, at bygningsskatterne efter den nye vurdering skulle falde mange steder, idet grundværdien er steget meget mere end bygningsværdien; derfor skulle og ville bygningsskatterne efter den hidtidige lovgivning, altså den, der gælder endnu i denne stund, være faldet efter den nye vurdering. For kommunernes vedkommende er forholdet, at ved beregning af bygnings-skatten tager man først grundværdien og

trækker den fra og dernæst det bygningsfradrag, der er mulighed for. For amtskommunernes vedkommende tager man og siger 2 gange bygningsværdien og trækker så det og det bygningsfradrag, man har tilfaldelse til, fra. Tager man nu den nye vurdering med de særlig stærkt stigende grundværdier, så ville resultatet jo være blevet, at bygningsskatten med den hidtidige lovgivning ville være faldet, men regeringen fastlåser ved den nye lovgivning, den nu vil gennemføre, bygningsskatterne på et højere niveau end i dag. Det vil med andre ord sige, at først forhøjer man grundskatterne, og dernæst forhindrer man bygningsskatten i at falde i det kommende år. Tror man, det er på den måde, man skaber tryghed og hyggestemning? Jeg tror, at de arbejdere og funktionærer, der udsættes for denne behandling, har den stik modsatte opfattelse.

Socialdemokratiet ønsker at tilstræbe en tryggere tilværelse på arbejdspladsen og i ansættelsen; det er rigtigt; men man skaber ved de stadig stigende boligskatte utryghed om familiens opholdssted; man beskatter gennem boligskatte mange væk fra deres faste tilholdssted, fra hus og hjem, som mand og kone i fællesskab har bygget op. Beskatningen går nu så vidt, at mange simpelt hen ikke længere har råd til at bebo deres eget hus. Det er socialdemokratiet og det radikale venstre, der med lovgivningen om grundskatter og grundstigningsskyld tvinger folkepensionister, andre pensionister og andre med små indtægter bort fra deres hus. Ja, i visse kommuner letter man samtidig indkomstskatten, hvilket i særlig grad vil komme de rige, de velstillede, til gode. På bekostning af de dårligst stillede letter man indkomstskatten for de bedre-stillede, for denne indkomstskattelettelse kommer jo slet ikke de mindre velstillede til gode i særlig grad, da de i vidt omfang er fritaget for indkomstskat. De beløb, man giver i indkomstskattelettelse for de mindre indtægter, tager man straks tilbage igen over grundskatter og grundstigningsskyld; man belaster de pågældende hårdere og hårdere.

Der er sikkert mange i Ballerup kommune og i Gladsaxe kommune, der ser hen til næste forår, hvor vi skal have kommunale valg, for at de da kan få lejlighed til at tage afsked med de to borgmestre, der som

[H. C. Toff.]

folketingsmænd igennem denne lovgivning behandler omegnskommunernes beboere med de mindre indtægter på denne måde. Mon ikke også mange, der betroede den højtærede statsminister deres stemme, i dag på denne baggrund med bitter smerte må fortryde deres stemmeafgivning?

Socialdemokratiet skaber utryghed i stedet for tryghed omkring boligen i de mange hjem. Man gør boligskatte større og større. Vi har ladet foretage en undersøgelse i en af omegnskommunerne af, hvorledes regeringsforslaget vil komme til at virke. For den pågældende ejendom, der er et enfamilieshus, er udgiften til boligskat uden grundstigningsskyld i dag 627 kr. Udgiften ville, hvis venstres og de konservatives forslag blev gennemført, være omtrent det samme. Med det forslag, som regeringen nu går ind for og vil gennemføre, vil udgiften stige til 1 066 kr., altså med godt 400 kr. Men her har jeg helt set bort fra den forøgelse, der måtte blive for den pågældende ejendom vedrørende grundstigningsskylden, hvor der i dag i grundstigningsskyld betales ca. 70 kr., men hvor der efter den nye vurdering vil blive pålagt den pågældende ejendom en grundstigningsskyld på 440 kr., altså en stigning på over 350 kr. Jeg vil gerne hertil føje, at det konservative folkepartis indstilling over for grundskylden jo har været denne, at vi har vendt os imod de forhøjelser, de seneste regeringer har foreslået, sidst her i sommer, hvor der gennemførtes en yderligere forøgelse af grundstigningsskylden; også her står den socialdemokratiske og radikalt ledede regering med ansvaret. Også på dette område er udgifterne til bolig steget. Jeg skal ikke nævne her i dag, hvordan det vil gå med en udlejningsejendom i Københavns omegn, men det vil gå på tilsvarende måde — ja, for visse ejendomme endnu grellere end det, jeg her har nævnt.

Da lovforslagene blev fremsat, var det regeringens hensigt, at der skulle være en bundgrænse på 12 promille, og at maksimumspromillen skulle være 35. Vi fremhævede det urigtige i at sætte en bundgrænse på 12 promille, idet det ville påvirke lejeudgiften og boligudgiften væsentligt for mange. Regeringen føjede sig en smule og har nu ændret bundpromillen til 10, hvilket

betyder en mindre lettelse i boligudgiften; men samtidig foreslog man maksimumspromillen sat op til 40. Derigennem åbnes der adgang for en yderligere overvæltning af amtets udgifter til grundskatter i en kommune, og det vil for landbrugsejendomme, der er beliggende i en kommune med forholdsvis stor bymæssig bebyggelse, indebære den risiko, at et sogneråd med et flertal af byvælgere kan overvælte på landbrugsejendomme hele det beløb, hvorved den amtskommunale beskatning lettes, på landbrugsjorden gennem en forhøjelse af den kommunale grundskat, hvilket vil sige, at den lettelse, man vil give landbruget, må det selv betale, således at der overhovedet ikke bliver tale om nogen samlet lettelse.

Hvis regeringsforslaget gennemføres, vil der med en forrentningsprocent på 4,5 i landbruget blive tale om en lettelse på 25 mill. kr. i forhold til, hvad der i dag betales i amtsskatter, og af denne lettelse vil en væsentlig del skulle betales af landbruget. Med samme ligningsforhold som i 1959-60 mellem grundskatter og indkomstskatter vil sikkert mindst 7-8 mill. kr. på ny blive inddraget i kommunale grundskatter, således at lettelsen med en tålelig forrentningsprocent på 4,5 kun bliver på ca. 17 mill. kr.; og som jeg lige har fremført, vil man i kommuner med stor bymæssig bebyggelse kunne overvælte det hele på landbrugs-erhvervet.

Man må nok derfor stille det spørgsmål til den høje regering og dens chef, hvordan det kan passe med statsministerens tale under åbningsdebatten, hvor den højtærede statsminister erklærede, at den velstandsstigning, der var kommet til landet, skulle komme alle befolkningsgrupper til gode, og hvor statsministeren samtidig erkendte, at landbruget ikke havde fået del i den velstandsstigning, som var tilflydt næsten alle andre befolkningsgrupper. Indkomsterne i landbruget var faldet, mens andre erhverv havde indkomststigninger.

De vanskeligheder, som vort land står over for med hensyn til vor landbrugseksport, vil åbenbart ikke blive mindre fremover. Mens andre lande giver tilskud af enorm størrelse til det enkelte landbrug, mener regeringen det rigtigt, at man stadig skal belaste landbruget med en skat på pro-

[H. C. Toft.]

duktionsmidlet jord. Mener regeringen det virkelig rigtigt under disse omstændigheder at bevare en afgift på produktionen, som landmanden under alle omstændigheder skal betale?

Når jeg før fremførte, at lettelsen med en forrentningsprocent på 4,5 i landbruget højst ville blive ca. 17 mill. kr., var det på basis af tal fra 1959-60, ud fra hvilke vi hele tiden har bedømt disse forslag. Men når hertil skal lægges de merudgifter, som såvel amterne som kommunerne har fået siden og vil få i det kommende år, ja, så må det formodes, at der for den enkelte landmand i kroner og øre så godt som ingen lettelse vil blive, selv om indtægterne er faldet, og selv om der hersker den største likviditetsmangel inden for landbrugserhvervet, der netop står over for de største investeringsopgaver med henblik på forbedring af konkurrenceevnen.

Jeg vil spørge den høje regering: mener den virkelig, at den omlægning, som regeringen foreslår, vil bidrage væsentligt til, at landbruget kan få del i den velstand, der gennem de gode konjunkturer er kommet til vort land? Mener regeringen virkelig, at den dermed forbedrer landbrugets konkurrencevilkår, så det betyder noget?

Mon ikke nogen, ja, måske mange af de vælgere, der lod sig forlede til at stemme på det ærede medlem hr. Kirkegaard ved valget — det gik jo det radikale venstre i Ringkøbing amt bedre end andre steder — i dag kan indse, at de ved at indlade sig på at sikre det ærede medlems valg tog galt bestik? De vil sikkert benytte førstkommande lejlighed til at få dette forhold rettet. De vil jo i dag se det radikale venstre bidrage til muligheder for øget beskatning af landbrugsejendomme i forhold til de oprindelige regeringsforslag. De vil se det radikale venstre gennem forslagene åbne adgang for, at den del af amtsskatterne, der i dag udskrives på bygningerne, fremover for mindst halvdelen vedkommende overvæltes som grundskatter i amtet. Efter-

hånden som bygningsskatterne afvikles, vil det betyde en yderligere økonomisk belastning af landbrugsjord. De vil formodentlig i dag se det radikale venstre nedstemme de konservatives og venstres ændringsforslag, der betyder en fjernelse af alle ejendomsskatter til amtet og en fiksering af ejendomsskatterne til landkommunerne på det nuværende niveau med en aftrapning over en periode for de kommuners vedkommende, der i dag har en grundskyldpromille på mere end 25.

Man har tidligere ført frem, at de mindre landbrugsejendomme belastedes på urimelig måde, når de kommunale grundskatter overførtes til personskatter i kommunerne; men vort forslag byder jo på et tilskud fra staten til nedsættelse af amtskommunernes udgifter på 100 mill. kr., og derigennem fjerner vi så stor en del af amtskommunernes udgifter og overlader dem til staten, at den udskrivning, der herefter vil finde sted over personskatterne, ikke i nævneværdigt omfang vil forøge disse. Jeg kan sige det sådan, at da vi fremsatte vort forslag til folketingsbeslutning og havde foretaget vore beregninger, viste det sig, at personskatterne i kommunerne højst ville stige fra 0,5 til op imod 1 pct. Selv om denne hæmsko for det radikale venstre altså er fjernet — dette, at man ved fjernelse af ejendomsskatterne skulle ramme de mindre landbrugere — vil man formentlig se det radikale parti, indbefattet det ærede medlem hr. Kirkegaard, stemme imod vore ændringsforslag.

Man kunne spørge: hvorfor stiller vi ændringsforslag til regeringens forslag, når vi mener, at forslagene ikke har fået den tilstrækkelig grundige behandling her i tinget, og når meget er uklart med hensyn til virkningerne af forslagene på grundlag af den nye vurdering? Man har jo bl. a. ikke kunnet få forslagene vurderet under de betingelser, der fremkommer efter den nye ejendomsskyldvurdering. Regeringen har imidlertid afvist vor henstilling om at gennemføre en midlertidig ordning, så der

[H. C. Toff.]

kunne blive tid til en bedre behandling af forslagene, der så kunne få virkning til næste år, og under disse omstændigheder har vi fundet det rigtigt gennem ændringsforslag at fremføre det, vi mente ville være det rigtige, når lovgivningen på denne hurtige måde skal føres gennem tinget.

Gennemførelse af vore ændringer vil betyde, at amtsejendomsskatterne bortfalder, og at det udskrivningsbehov, som amterne i fremtiden vil have efter at have fået et tilskud fra staten på 100 mill. kr., skal dækkes gennem en personskat til amtet. Vore ændringsforslag til den kommunale ejendomsskattelov betyder en fiksering af ejendomsskatterne på det nuværende niveau og en aftrapning for de kommuners vedkommende, der har en højere promille end 25, indtil de kommer derned, hvorefter de stilles frit til at bevæge sig mellem 0 promille og 25 promille, medens de kommuner, der i dag har en lavere promille end 25, ikke må gå højere op end sidste år, og til grund for beregningen skal lægges det, der blev udskrevet i 1960-61, altså ikke den nye vurdering.

Vore forslag betyder en virkelig lettelse for landbrugserhvervet, en virkelig lettelse af særbeskatningen. Derigennem åbnes der mulighed for, at landbruget i højere grad kan få de mange investeringer, det står over for, forrentet; det beløb, der i dag opkræves som ejendomsskatte til forrentning af en samfundsprioritet, en første-prioritet, frigives til forrentning af den investering, der skal finde sted.

Såfremt vore ændringsforslag vedtages her i tinget, vil vi stemme for lovforslagene om ejendomsskatterne; ellers kan vi ikke medvirke til deres gennemførelse.

Jeg vil gerne i tilslutning til det ærede medlem hr. Thisted Knudsens bemærkninger vedrørende ankenævnet sige, at det konservative folkeparti deler den af ham nævnte opfattelse.

Vore ændringsforslag betyder altså en lettelse for landbrugserhvervet, og de betyder en nedsættelse af udgiften til bolig, en nedsættelse af boligskatten, sådan som jeg før viste det med et eksempel fra Københavns omegn. Det modsatte af, hvad vi tilstræber, er det, regeringen tilstræber.

Regeringens forslag om folkepensions-

enkepensionsudgiftens overgang til staten vil vi stemme for, selv om vi med vort forslag til folketingsbeslutning havde ønsket en anden løsning, idet vi havde foreslået, at den andel af kommunernes udgifter til folkepension, som går over den mellemkommunale refusion, skulle nedsættes med en tredjedel. Hvis man havde gennemført vort forslag herom, havde det betydet, at man i højere grad var kommet de unge bysamfund, dem, der er under udvikling og har mange og store udgifter til andre formål, til hjælp. Det er bl. a. i disse kommuner, man har den store boligudgift, fordi man dér har de nye ejendomme, der er bygget i en dyrere tid.

Vi vil også stemme for lovforslaget om spiritusafgifternes overgang til staten, og vi noterer med tilfredshed, at den højtærede finansminister tager sit lovforslag om at fratage kommunerne deres part af forlystelsesafgiften tilbage.

De forslag, der skal til afstemning vedrørende ejendomsbeskatningen, regeringens og vore ændringsforslag, viser på afgørende områder et dybtgående skel i synspunkter. Medens vi ønsker at fjerne ejendomsskatterne til amtet, at forhindre dem i at stige i kommunerne og i mange kommuner at sænke dem samt at fjerne ejendomsskatten til staten, sådan som vi sidste år stillede forslag om det — alt sammen forslag, der vil fjerne forlodsbeskatningen af landbrugsproduktionen og åbne mulighed for landbruget til at få løst investeringsopgaver — så er det, regeringen byder landbruget, blot en narresut, en luns kød, kastet ud for at blive fri for de evige krav om at få ejendomsbeskatningen fjernet, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen før sagde. Hvad består denne luns kød af? Det vil for mange vise sig, at det blot var en oppustet fedtblære uden indhold, thi med de stigende udskrivningsbehov i kommunerne og amterne vil den lettelse, man vifter med i kroner og øre — og hvorfra også skal trækkes den i kraft af den nye vurdering øgede statsgrundskyld — kun vise sig at være af uvæsentlig betydning.

For den anden gruppe af befolkningen, som vi ønskede at ændre forholdene for, nemlig ejere af parcelhuse såvel som lejere i udlejningsejendomme, for hvem vi ønskede at nedsætte udgiften til bolig, går det

[H. C. Toft.]

modsat af det tilsigtede, hvis regeringen gennemfører sine forslag. Vi ville også for deres vedkommende fjerne amtsejendomsbeskatningen, fiksere ejendomsskatten og nedtrappe den i kommunerne med de høje grundskyldpromiller samt fjerne ejendoms-skatten til staten. Det ville nedsætte lejeudgiften, udgiften til bolig. Det er en politik, der vil skabe tryghed om hjemmene, om familiens arnested. Vi vil gøre det billigt at bo for arbejdere, funktionærer og alle andre. Vi vil gøre det muligt for såvel arbejdere og funktionærer som folkepensionister og andre, der i alderdommen har mindre løn eller pension, at bevare det parcelhus, der er deres. Vi vil skabe tryghed for dem i boligen i alderdommen. Men socialdemokratiet og de radikale vil, hvis deres ejendomsskatteforslag ophøjes til lov, skabe utryghed om boligen med dyrere boligskatter. På mindre end et år har de gennemført den øgede grundstigningsbeskatning og nu med disse forslag to gange forhøjet boligudgiften; de har skabt vanskeligheder, ja, for nogle ældre medborgere en sådan beskatning af boligen, at de simpelt hen ikke kan blive der. Udgiften er blevet for stor. Det er der god grund til her i dag at understrege over for dem, der ikke har de største indtægter. Mon ikke arbejdere, funktionærer og pensionister vil huske det længe fremover?

Regeringens forslag betyder en lettelse for kommunerne på 90 mill. kr., siger man; men man skal her erindre sig, at den nye grundværdi med de 6 promille til staten i væsentlig grad mindsker dette tilskud, og dertil kommer de øgede indkomster, som staten også får gennem den øgede grundskyldsstigning, således at nettobeløbet, der bliver stillet til rådighed, ikke bliver nær så stort, måske bliver det nul.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale, at man stemmer for de af oppositionen stillede ændringsforslag, og tilføje, at vi om regeringens ændringsforslag vil undlade at stemme, idet vi godt kan se, at et af ændringsforslagene, nemlig det om nedsættelse af grundskyldpromillernes undergrænse fra 12 til 10, betyder en nedsættelse; men samtidig forøger man jo muligheden for at øge grundskyldpromillen fra 35 til 40. Det første kunne vi stille os imødekommende

over for, men det sidste må vi afvise. Vi vil altså undlade at stemme ved afstemningen om regeringens ændringsforslag.

Kirkegaard: Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen var dybt skuffet over, at jeg har en anden indstilling til de lovforslag, vi her behandler, end det ærede medlem selv har, og han var dybt indigneret over, at jeg under førstebehandlingen havde sagt om landbrugets økonomiske stilling, at vi, der driver landbrug, lever af et beskedent driftsudbytte og af en ofte betydelig værdistigning. Når det ærede medlem bestrider, at forholdet er sådan — jeg har hørt det ærede medlem sige, at landbruget lever af at producere og ikke af at sælge — når det ærede medlem kan udtale sig sådan, må det være, fordi det ærede medlem ikke kender landbrugets forhold. Det er rigtigt, som jeg siger: vi lever af et beskedent driftsudbytte og en ofte betydelig værdistigning. Det ærede medlem kan blot se på de forskellige ejendomshandler, så vil han opdage, at jo større gårde det drejer sig om, jo mere udtalt er det forhold, jeg her har nævnt. Jeg må udtale min skuffelse over, at det ærede medlem ikke kan forstå, at sådan ligger det.

Problemet stammer, som jeg sagde under første behandling, fra, at vi i meget høj grad kapitaliserer værdierne i landbruget. Vi begår efter min opfattelse en fejl allerede ved generationsskiftet, idet vi, der sælger en gård, binder den kapitaliserede værdi og binder den unge generation for hårdt. Derved giver vi den unge generation for dårlige økonomiske vilkår i hvert fald i de første 10 år, de har deres ejendom, og jeg mener, det er dårligt.

Det forbavser mig, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen ikke er i stand til at forstå, at den udvikling, jeg her har nævnt, og som ubetinget foregår, forstærkes i væsentlig grad, hvis vi går hen og sletter de faste ejendomsskatter. Det forbavser mig, at det ærede medlem ikke kan forstå det. Jeg kan tilføje, at det, landbruget trænger til, i virkeligheden er, at vi finder frem til at dreje landbrugets problem så meget, at det bliver en bedre forretning at drive landbrug, end det er i dag, måske om nødvendigt ændre noget ved ejerforholdets for-

[Kirkegaard.]

dele. Hvis vi kunne dreje landbrugets problem så meget, ville det utvivlsomt give den ungdom, som i dag i for stort tal forlader landbruget, større lyst til at blive ved dette erhverv.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft udtalte forventninger om, at jeg efter den indstilling, jeg har til lovforslagene, formentlig ville blive svigtet af mine vælgere i Ringkøbing amt ved det kommende valg. Jeg kan forsikre det ærede medlem om, at jeg tror ikke, det bliver tilfældet. Forskellen mellem det ærede medlem hr. H. C. Tofts synspunkter og mine er jo, at det ærede medlem går ind for en økonomisk fordel for os gamle, altså vi, der skal sælge gården. Det er det, det ærede medlem stiller imod, idet det er klart, at når vi afløser de faste skatter, stiger ejendommene i pris, og så kan det ærede medlem hr. H. C. Toft og jeg sælge vore gårde til højere priser — altså en fordel for de gamle. Mine synspunkter går ud på, at vi skal lægge en linje, som der er perspektiv i for landbo ungdommen, og det gør vi i hvert fald i nogen grad ved at gennemføre de lovforslag, som her er til behandling, og som vi nok skal få gennemført. Sådant er stillingen, ærede medlem, og derfor kan jeg forsikre det ærede medlem om, at jeg efter al sandsynlighed nok skal klare den kommende valgdag i Ringkøbing amt. Det er nemlig en politik for ungdommen, jeg går ind for, i modsætning til det ærede medlem, der går ind for en politik til fordel for de gamle.

Foregående ordførere har i høj grad været inde på enkeltheder både i ændringsforslagene og i forslagene i deres helhed. Derfor kan jeg begrænse min tale til forholdsvis få bemærkninger om ændringsforslagene.

Om udvidelsen af over- og undergrænserne for de kommunale grundskyldpromiller fra 12-35, efter det oprindelige forslag til 10-40 efter ændringsforslaget, vil jeg sige, at kommunerne har jo hverken pligt til at bruge det laveste eller det højeste tal. Det, der er tale om, er i virkeligheden i forhold til det oprindelige forslag en udvidelse af sognerådernes indflydelse på skatteudskrivningen i kommunerne. Jeg finder, at dette ændringsforslag er sagligt

begrundet efter de forhandlinger, der er ført i udvalget; der er saglig begrundelse både for at nedsætte grundskyldpromillen til 10 og for at lade den stige til 40.

Jeg forstår ikke særlig godt venstres ængstelse for sognerådernes indflydelse på skatteligningen. Venstre har jo, så vidt jeg ved, flertal i over halvdelen af landets sogneråd, og derfor mener jeg, at venstre i virkeligheden skulle påskønne den tillid, vi fra regeringspartierne side viser sognerådene.

Om de øvrige ændringsforslag og om lovkomplekset i sin helhed vil jeg gerne sige, at hvis lovforslagene bliver gennemført — hvad jeg regner med — aftrappes jo enhver beskatning af bygningsværdierne over en periode på 28 år for derefter helt at bortfalde, en reform, som jeg føler mig overbevist om at der i vide kredse af landet vil være tilfredshed med. Ud fra den betragtning, at når først en skatteyder har betalt indkomstskat af opsparet kapital, måske også formueskat, er det ikke særlig rimeligt at beskatte denne kapital yderligere, fordi skatteyderen f. eks. bygger sig et hus.

Et andet hovedmål med lovforslagene er jo at tilvejebringe grundlaget for en ensartet beskatning af landets grundværdier, og dette opnås. Når lovforslagene er gennemført, er et sådant grundlag til stede, og en ret ensartet beskatning kan så gennemføres, hvis kommunalbestyrelserne — altså sognerådene — landet over ønsker denne meget ensartede beskatning. Og der er som sagt ikke tale om statsregerer eller statsformyndertendenser. Det, der er tale om her, er en rammelovgivning, der i høj grad styrker det lokale selvstyre, ikke med bestemmelser om dispensationer, som vi kender fra så mange love, men simpelt hen ved, at vigtige bestemmelser direkte er henlagt til kommunernes afgørelse. Dér er jeg — i modsætning til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen — tilfreds med, at lovgivningen indeholder en appelinstans; vi skulle nemlig komme ud for, som vi har været før, at amtsrådene går imod de folkevalgte kommunalbestyrelses indstillinger. Jeg tror, det er en nødvendighed, at vi har en ankeinstans for at undgå et sådant misbrug fra amtsrådenes side, som vi har været ude for før.

Efter min mening bygger lovforslagene i

[Kirkegaard.]

høj grad på hidtidige erfaringer, jeg kan endda tilføje på de bedste af vore hidtidige erfaringer. Når jeg for mit vedkommende ser på sognekommunernes ligningsforhold — jeg tænker på den kommune, hvori jeg bor, og de kommuner, jeg kender noget til — må jeg anerkende, at sognerådene har forstået at fastsætte ligningsforhold med et fornuftigt hensyn til kommunernes højst forskellige struktur, og det er det, kommunerne fortsat har mulighed for at gøre efter det lovforslag, som her er til behandling; det kan de gøre inden for grænserne af de 10 og de 40 promille. Lovforslaget indeholder også, alt andet lige, den bestemmelse, at amtskatterne nedsættes til det halve for landbrugsejendomme, og yderligere en nok så stor nedsættelse kommer landbrugsejendomme til gode, i særlig grad fordi statens konjunkturbestemte tilskud til nedsættelse af amtskatterne opretholdes. Det anser jeg for en fordel og for principielt meget vigtigt, sådan som jeg også udtalte ved første behandling, idet jeg henviste til, at en konjunkturbestemt lettelse ikke kan kapitaliseres i samme grad som en anden form for lettelse. Mon ikke det kan tænkes, at en så kraftig nedsættelse af amtskatterne, som er bragt i forslag her, når den bliver gennemført, vil påvirke ligningsforholdet i kommunerne? Det ved vi ingenting om endnu, men sker der ændringer, så vil disse danne et godt erfaringsmateriale for en eventuel fremtidig lovgivning inden for det område, vi her behandler. Vi skal prøve at forenkle vor skattelovgivning — jeg indrømmer, at det ikke er let — og, derfor skal vi undgå at koble nye skatteformer til. Alene af den grund tror jeg, det er heldigt, at den af venstre og de konservative foreslåede reform af amtskatterne ved en omlægning til indkomstskatter formentlig ikke gennemføres.

Under forhandlingerne i udvalget har vi også været inde på det problem, om den lettelse i amtskatterne, der her gennemføres, er tilstrækkelig for landbruget, idet landbruget ikke har fået del i den almindelige indkomststigning i de seneste år.

Jeg er tilbøjelig til at tro, at lettelsen ikke er stor nok for landbruget i den aktuelle situation; og jo mere jeg tænker på

dette problem, des mere kommer jeg til det resultat, at vi ikke vil være i stand til at klare og ordne landbrugets økonomisk vanskelige stilling gennem de lovforslag, som her er til behandling. Inden vi går videre ad samme linje, må i hvert fald jeg for mit vedkommende have nogen sikkerhed for, at de bestemmelser, vi her gennemfører, ikke i for stort omfang får slagside i retning af fordel kun for de store gårde og måske et minus for de mindre landejendomme, hvad i og for sig ikke helt kan udelukkes; det nævnede jeg også ved første behandling.

Vi må nu gøre vore erfaringer, og det bliver ikke uinteressant at se, hvordan kommunerne under de ændrede forhold vil fastsætte ligningsforholdet. Personlig tror jeg ikke på, at vi gennem den nye ordning af landbrugets amtskatter og forhold i øvrigt vil være i stand til på en rimelig og billig måde at klare landbrugets vanskeligheder med hensyn til alle brugsstørrelser. Jeg er ikke sikker på det, for så vidt jeg kan skønne har i hvert fald de allerfleste såkaldte ordninger, som vi vedtager her i folketinget, slagside til fordel for det større landbrug. Tør mon nogen af dette tings medlemmer hævde, at det ikke gælder vor nuværende kornordning — og hvad med en rapsordning eller en hørordning, som jeg i den offentlige debat har hørt nævnt som en af de foranstaltninger, der kunne tænkes gennemført?

Med hensyn til hele problemet om slagside, når det gælder en rimelig fordeling af den støtte, der gives til de forskellige brugsstørrelser, er det det radikale venstre meget magtpåliggende, at vi undgår en sådan slagside både i den lovgivning, vi her behandler, og i øvrigt i enhver fremtidig lovgivning om landbrugets problemer.

Jeg vil slutte med den bemærkning til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at jeg har en anden opfattelse end han af det problem, vi her drøfter. Jeg anbefaler gerne lovforslagene til gennemførelse, idet jeg over for det ærede medlem kan bevise, at dette vil være i fuld overensstemmelse med mit partis synspunkter; jeg beder om tilladelse til et enkelt citat fra en udtalelse, som det radikale venstre fremsatte forud for sidste valg:

„Det radikale venstre foreslår . . . , at

[Kirkegaard.]

hovedparten af de beløb, der hidtil er udskrevet som amtskommunal grundskyld, overtages af sognekommunerne, som derefter træffer bestemmelse om delingsforholdet mellem indkomst- og ejendomsskat.

Uoverensstemmelser mellem sogneråd og amtsråd om dette delingsforhold skal kunne indankes for en klageinstans bestående af en repræsentant for sognerådsforeningen, en repræsentant for Foreningen af Bymæssige Bebyggelser samt en repræsentant for indenrigsministeriet.

Partiet foreslår dernæst, at staten overtager kommunernes direkte udgifter til folkepension. Herved aflastes kommunerne for byrder af omtrent samme størrelse som de udgifter, de overtager fra amterne, og de kommuner lettes mest, som har de højeste skatter.“

Det var mit partis synspunkter, og jeg er ganske i overensstemmelse dermed. Jeg kan gentage, hvad jeg sagde til at begynde med: i de synspunkter er der perspektiver for den ungdom, som skal afløse den ældre generation inden for landbruget. De synspunkter, som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen og det ærede medlem hr. H. C. Toft giver udtryk for, er gammelmandssynspunkter eller i hvert fald synspunkter til fordel for den ældre generation, og det mener jeg da i den givne situation er forkert.

Jeg skal derfor slutte med at anbefale tingets medlemmer at stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag og stemme imod de ændringsforslag, som er stillet af mindretallet.

Herluf Rasmussen: Selv om socialistisk folkeparti som udtrykt i vor mindretalsbetænkning ikke mener at kunne tage ansvaret for det foreliggende lovkompleks under ét, er der dog visse af de nu foreslåede ændringer, som vi må anse for forbedringer i forhold til de oprindelige lovforslag, og som vi må støtte for det tilfælde — jeg understreger: for det tilfælde — at det foreliggende kompleks af lovforslag skulle blive vedtaget. Vi kan ikke støtte nogle af de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag.

Hvad angår amtsskattelovforslaget, kan

vi naturligvis tiltræde tilføjelsen til § 1 angående sømandsskatten og paragraffens redaktionelle ændring, og vi er endvidere enige i, at stk. 2 i § 2 er overflødig og kan udgå.

Hvad angår lovforslaget om de kommunale ejendomsskatter, må vi beklage, at det ikke har været muligt at opretholde den tilsigtede nivellering af promillerne, men vi bøjer os for de fremførte argumenter og må anse udvidelsen af spillerummet for nødvendig under de rådende forhold. Ligeledes må det anses for en forbedring, at kommunerne får lejlighed til at fastlægge deres udskrivning, før endelig besked fra amtet kan foreligge.

På det foreliggende grundlag må vi endvidere stemme for de af den højtærede indenrigsminister foreslåede tilføjelser om en dækningsafgift bl. a. for erhvervsjendomme og om en tillægsgrundskyld for de ejendomsbesiddere, der ikke skal svare personlig kommuneskat til den kommune, hvor ejendommen ligger.

Som lovforslagene nu fremtræder, er de i pressen — jeg tror, det var i dagbladet Politiken — blevet betegnet som et resultat af et trekantet forlig, nemlig et forlig mellem det radikale venstre, socialdemokratiet og det ærede medlem hr. Holger Eriksen. Det er egentlig lidt vanskeligt at få øje på, hvad det ærede medlem hr. Holger Eriksen har opnået ved forliget, men vitsen betegner særdeles godt, synes jeg, de vanskeligheder, der har været forbundet med at nå så langt, som resultatet nu viser man er kommet. Det ærede medlem hr. Holger Eriksens ord ved første behandling af disse lovforslag om gaven til landbruget klinger endnu som sød musik i mine øren, selv om tonen — det må jeg erkende — nu langsomt klinger ud.

Hovedvirkningen af disse lovforslag var og skulle være støtte til visse landmænd, men den er efter min opfattelse ikke en vel gennemtænkt støtte til landbruget som et af vore vigtigste erhverv. Den falder ikke først og fremmest, hvor der er et erhvervs-mæssigt behov; den daler, for at tale med Shakespeare, „som den milde regn fra himlen ned på dem, der er til stede“. Denne nådesakt kan efter beregninger takseres til et sted mellem 500 mill. kr. og 1 milliard. Landbruget har ikke brug for nåde, men for rationelle foranstaltninger til overvin-

[Hørulf Rasmussen.]

delse af en dybtgående udviklingskrise, og kommende slægter inden for dette erhverv har ingen som helst gavn af, at det offentliges prioritet i jorden kvittes og indkasseres af de nuværende ejere. Vi er villige til at drøfte en udjævning af disse skatter, så vi kommer af med de urimelige udsving fra egn til egn. Amtsskatterne er meget ujævne, og dertil er de steget meget kraftigt i de senere år. Det må heller ikke glemmes, at deciderede amtskommunale foranstaltninger kommer andre end ejere af ejendomme til gode.

Der er derfor saglige grunde for at udjævne disse skatter og for at drøfte, hvem der fremover skal bære vej- og sygehusudgifterne, men vi vil ikke gå med til at opgive den del af jordbeskatningen, der med rette kan betegnes som samfundets prioritet, fordi de pågældende ejendomme er købt på det vilkår, at afgifter skulle svares til det offentlige.

De amtskommunale skatter bør udjævnes og gøres rimelige og derefter sammenlægges med de statslige jordskatter.

Bygningskatterne, det være sig de amtskommunale eller de sognekommunale, ser vi meget gerne afviklet. Den særlige skat på bygninger er vanskelig at begrunde. Hvis et bygningsanlæg påfører en lokalitet omkostninger, må det efter vor opfattelse være rigtigt, at det pågældende bygningsanlæg udreder netop disse omkostninger og ikke en efter generelle regler beregnet skat.

Ifølge sagens natur har der ikke været tid til at overveje, om amterne egentlig har nogen mission som administrative enheder. Grundlaget svinder efter min opfattelse noget ind, når samtlige udgifter alligevel skal afholdes af staten, og en reform på dette område ville betyde en forenkling. Det må erkendes, at det er rationelt at lade staten overtage folkepensionsudgifterne, men det er ikke rationelt at opretholde administrative enheder af tvivlsom berettigelse og samtidig foranledige, at disse organer skal hente pengene fra staten, fra egen skatteudskrivning og fra sognekommunerne. Det er ikke forenkling, det er det modsatte.

Forslagsstillerne har nok haft for øje, at de kaotiske forskelle, der består i den kommunale beskatning, burde bekæmpes. Denne betragtning er fuldkommen rigtig, men i

stedet for sænker man fanerne og giver lejlighed til et større spillerum ved fastsættelsen af grundskyldpromillen. Det har måske været bydende nødvendigt af hensyn til visse kommuner, men det viser, at dette område er så kompliceret, at virkningerne af en lovgivning giver stærkt varierende resultater fra egn til egn. Virkningerne er langt fra analyseret under det nu afsluttede udvalgsarbejde. Partierne har foretaget visse lokalt inspirerede korrektioner, men ingen tør vel hævde at have noget samlet overblik overhovedet.

Vi har ikke kunnet stille ændringsforslag til de foreliggende lovforslag. Lovfæstelsen af de tanker, vi gør os på dette område, ville forudsætte et betydeligt forarbejde og helt nye lovforslag. Af de her nævnte principielle grunde og under hensyn til vor mistillid til lovforslagenes lovtekniske kvalitet kan vi ikke medvirke til disse lovforslags gennemførelse. Lovforslaget om beskatning til kommunerne af faste ejendomme er klart til gavn for det større landbrug; det er byrdefordelingsmæssigt umiddelbart til skade for dem, der ikke ejer ejendom; dertil vil betydningen for lejerne være ringe, ligesom lempelserne for enfamiliehuse ikke er særlig store, hvortil nettovirkningerne varierer meget stærkt. Men netop fordi forslaget konsekvenser ikke i enkeltheder kan overskues, vil det støtte den tanke, der er rejst om, at folk med små indtægter, som har erhvervet deres hus for lang tid siden og nu har vanskeligheder med at bestræbe skatterne, får adgang til eventuelt at undlade at betale de årlige skattebeløb imod at lade de forfaldne skatter tinglyse som en rentefri hæftelse på deres ejendom. Det må kunne gennemføres uden større besvær og uden omkostninger for den enkelte.

Mose Hansen: Da disse lovforslag var til første behandling i det høje ting, gav jeg udtryk for, at det sikkert ikke blev sidste gang, man kom til at beskæftige sig med de problemer, lovforslagene omfatter. Disse bemærkninger tog ikke sigte på et lovforslags normale gang, men på — som det også fremgår af, hvad jeg sagde under første behandling — at lovforslagenes virkning på den amtskommunale og sognekommunale beskatning af fast ejendom ikke tilfreds-

[Mose Hansen.]

stiller erhvervene, i første række landbruget og grundejerne, ligesom lovforslagene slet ikke tager hensyn til de åbenbare urimeligheder, som betydende erhverv er ude for i beskatningsmæssig henseende, når de på disse beskatningsområder forud for andre skatteydere skal udrede forlods skat, som bruges til dækning af goder og formål, alle nyder godt af og har samme ret til at benytte.

Betænelighederne omkring disse lovforslag har sikkert ikke været uden grund; det viser den række af møder, udvalget har afholdt, og de mange deputationer, som har fremsat ønsker og henstillinger over for udvalget. De mange møder og deputationer viser til fulde, at selv om lovforslagene ser ret uskyldige ud, og trods det at det er ret små tal, der opereres med i den ændrede udskrivningsmåde, er ændringerne alligevel af gennemgribende betydning for kommunerne, og nyordningen tilgodeser slet ikke landbrugets, gartneriets og grundejernes ønsker med hensyn til en ændring af den faste beskatning til amt og kommune.

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger om lovforslagenes gang gennem det høje ting. Ifølge tingets forretningsorden er vor lille folketingsgruppe, 6 mand, ikke udvalgsberettiget. Det må vi affinde os med, sådan er nu forholdene, og det bøjer vi os for; men samtidig ønsker vi stærkt at understrege de vanskeligheder, der er, og som selvsagt vil opstå, når et så gennemgribende lovkompleks som dette skal presses igennem det høje ting for at overholde tidsfristerne. Med dette hastværk er der ikke levnet os nogen mulighed for at sætte os ind i de virkninger, de nu foreslåede ændringer har på de mange områder, hvor de griber ind, og om ændringerne kan tilfredsstille erhvervenes ønsker. Den måde, på hvilken arbejdet er foregået, fremmer ikke respekten for demokratiet ude i befolkningen. Den opfattelse står vi ikke alene med; et mindretal af dem, som har været med i udvalgsarbejdet, socialistisk folkepartis medlemmer, giver udtryk for, at det er hastværksarbejde, der er lavet.

Venstre og de konservative har nu forladt deres oprindelige forslag om en gradvis afvikling af de amtskommunale skatter

over en 5-årig periode og foreslår en omgående afvikling af disse skatter. Forslaget om, at midlerne til dækning af det behov, amterne har ud over de 100 mill. kr., der gives som tilskud, skal udskrives på den skattepligtige indkomst i sognekommunerne, kan mit parti tiltræde, fordi det dækker vore synspunkter med hensyn til den faste beskatning i amterne.

Hvad angår de foreslåede bestemmelser om påligning af ekstra grundskyld for ejere af landejendomme, der ikke bor i eller betaler personlig skat til sognekommunen, er der meget, der taler for en sådan bestemmelses gennemførelse; men jeg stiller mig noget tvivlende over for, om denne bestemmelse kan få den tilsigtede virkning på landejendommenes pris. De 100 mill. kr., der stilles til rådighed for amterne, foreslås fordelt i forhold til indbyggerantal og grundværdier. Om dette fordelingsgrundlag er det helt rette, har jeg ingen mulighed for at bedømme, men de af venstre og det konservative parti stillede ændringsforslag til forslaget til lov om den amtskommunale beskatning rummer en betydelig forbedring og forenkling i forhold til det af den højtærede indenrigsminister foreslåede. Ændringsforslagene imødekommer delvis mit partis ønsker på dette område, idet vi dog stadig ønsker de faste ejendomsskatter til kommunen helt afviklet, da vi mener, de er udtryk for en forskelsbehandling af kommunernes skatteydere.

Ændringsforslagene tilsigter endvidere, hvad der er meget væsentligt, at lægge loft over grundskylden, dels gennem den faste promillegrænse, der er sat til 25 og aldrig må overskride det, der var gældende i 1960-61, dels derigennem, at de grundværdier, hvoraf promillen skal beregnes, ikke må overstige det, der var gældende forud for den 1. september 1960. Herefter vil der i fremtiden ikke blive brug for fastsættelse af ligningsgrundlag, hvad der er et meget betydeligt fremskridt i betragtning af de strukturændringer og indkomstforskydninger, der foregår i sognekommunerne. Jeg kan fra de sidste dage nævne et eksempel, en sognekommune, hvor budgettet var til behandling og en af de væsentligste stigninger, på 16 000 kr., skyldtes et nyt centralvarmeanlæg til kommunekon-

[Mose Hansen.]

toret. Det må være ganske klart, at i den pågældende kommune, hvor der i de senere år er foregået en betydelig strukturændring og indkomstforskydning, og hvor man har et ligningsgrundlag med halvdelen på fast ejendom og halvdelen på indkomst, er det urimeligt, at ejendomsbesidderne forlods skal udrede de 8 000 kr. af det beløb, budgettet stiger med, og dernæst være med til at betale en del af stigningen i form af indkomstskat.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen kom med nogle beregninger over, hvad f. eks. en stor landejendom kan opnå ved en ændring af den faste beskatning, og nævnte herunder, at dygtige sagførere og revisorer har en evne til at få et gods' overskud til at forsvinde. Jeg vil gerne spørge, om der her sigtes til noget bestemt eksempel, eller det måske er tænkte eksempler. Og hvad forstås der ved, at overskuddet forsvinder? Er det en form for skattesnyderi, der sigtes til? Jeg kender ikke alle de store gårdes indtægtsforhold, men jeg kender dog adskillige, og det er min absolutte overbevisning, at ejerne af disse gårde ved siden af de faste ejendomsskatter har betalt ganske betydelige indkomstskatter, som i hvert fald de kommuner, jeg kender til, har været meget interesserede i at indkassere. Dertil har de pågældende gårdes arbejdere mødt med skattepligtige indkomster, der var ganske betydelige i forhold til, hvad man mødte med fra anden side.

Et af ændringsforslagene går ud på, at der kan opkræves en dækningsafgift på indtil 5 promille af forskelsværdien af visse erhvervsjendomme. Jeg kan godt se, at der er noget rimeligt heri, men konsekvensen af denne bestemmelse kan vi ikke overse, og vi kan derfor ikke give vor tilslutning til ændringsforslaget, medmindre det bliver nærmere præciseret, hvordan virkningen vil blive.

De øvrige ændringsforslag, som er en følge af omlægningen af den amtskommunale beskatning, kan vi give vor tilslutning.

Ved første behandling gav jeg stærkt udtryk for vort ønske om, at landbruget gennem en øjeblikkelig ophævelse af de faste ejendomsskatter blev befriet for den særbeskatning, disse skatter er udtryk for, og således opnåede skattemæssig ligestilling med de øvrige erhverv. Dette retfærdighedskrav har i dag fået en særlig aktual interesse i forbindelse med landbrugets arbejdsforhandlinger, og der kan ingen tvivl være om, at kravets opfyldelse ville betyde en væsentlig lettelse i bestræbelserne for at opnå et positivt resultat af disse vigtige arbejdsforhandlinger. Derfor vil vi stemme for venstres og de konservatives ændringsforslag, som i vid udstrækning imødekommer de ønsker, som jeg fremsatte ved første behandling.

Anders Andersen: Jeg er helt enig i de betragtninger, som mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, har fremsat om de foreliggende skattelovsforslag. Når jeg tager ordet, er det for at give udtryk for de synspunkter, som vi inden for landbruget har over for de foreliggende lovforslag.

Jeg kan godt sige, at det resultat, der er kommet til at foreligge til behandling i folketinget, er en stor skuffelse for landbruget, og det er det på baggrund af den tale, der fra forskellig side har lydt forud for det sidste folketingsvalg. Der er vist ingen tvivl om, at der efter disse taler blev vakt visse forventninger til en afvikling af den faste ejendomsskat til stat og amtskommuner. Vi står over for visse vanskeligheder inden for landbruget; det tror jeg de fleste vil erkende. Det er vanskeligheder, som af andre grunde påføres landbruget, og som betyder, at store dele af dansk landbrug i øjeblikket må nøjes med en arbejdsfortjeneste, der ligger, skal vi sige stort set på halvdelen af det, en industriarbejder tjener. Disse vanskeligheder kan afvikles på forskellig måde ved en forhøjelse af indtjeningsmulighederne og ved en nedsettelse af de omkostninger, vi skal pro-

[Anders Andersen.]

ducere under. Der er for mig ingen tvivl om, at det af hensyn til den almindelige økonomiske udvikling ville være betydelig bedre, hvis man på de områder, hvor der var muligheder for at nedsætte landbrugets omkostninger, satte ind derpå i lovgivningsarbejdet. En afvikling af de faste ejendoms-skatter til staten og en afvikling af den amtskommunale beskatning ville have samme værdi for landbruget som helhed som en stigning i indtægterne på 100 kr. pr. ko. Jeg tror, enhver vil forstå, at det ville være mere værdifuldt for den økonomiske situation i landet, om man i stedet for at gennemføre indtægtsforhøjelser på visse områder kunne gennemføre en omkostnings-sænkning for landbruget som helhed.

Jeg deler absolut ikke den ærede ordfører hr. Holger Eriksens opfattelse af ejendoms-skatternes indflydelse på ejendoms-prisernes højde. Hvis man endelig ville anlægge det synspunkt, måtte en afvikling eller en fiksering af bygningsskylden også øve en indflydelse på ejendomsprisernes udvikling. Det ærede medlem hæftede sig mere ved, at en afvikling af skatten på jordværdierne skulle have en afgørende indflydelse på ejendomsprisernes højde. Jeg tror, den ærede ordfører vil give mig ret i, at der er mange faktorer, der øver indflydelse på ejendomsprisernes højde. Man henviser til de stigende ejendomspriser, men man glemmer i denne forbindelse at pege på, at der inden for landbruget såvel som inden for andre erhverv foregår en betydelig investering i den periode, vi nu er inde i. Man glemmer også, at landbrugs-erhvervets ejendomspriser vil være afhængige af den almindelige pengeforringelse, der finder sted.

Jeg lagde med interesse mærke til, at den ærede ordfører hr. Kirkegaard sagde, at hans parti gerne ville støtte landbruget, men han mente ikke, at denne støtte skulle gives i form af en sænkning af omkostningerne. Man har sagt, at man vil afvikle bygningsskatterne, og det er jeg absolut tilhænger af, når denne afvikling foregår sideordnet med en afvikling af jordskatterne, men man har som argument for afvikling af bygningsskatterne brugt, at disse skatter hviler på et produktionsgrundlag. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det

reelle produktionsgrundlag for dansk landbrug er jorden. Det måtte ud fra den betragtning, som jeg forstår man anlægger som en saglig betragtning, når det drejer sig om bygningsskatterne, være lige så rimeligt, lige så naturligt, at man også ophæver skatten på jordværdierne i dansk landbrug.

Vi har for nylig over for statsministeren rejst disse spørgsmål gennem en henvendelse fra landbruget. Denne henvendelse, som formodentlig vil være de fleste bekendt, går ganske enkelt ud på en fuldstændig ophævelse af de faste ejendomsskatter til staten og en fuldstændig afløsning af de amtskommunale skatter, således at de ikke, og det vil jeg gerne understrege i denne forbindelse, medfører højere personlig kommuneskat. Jeg lagde med en vis interesse mærke til, at den ærede ordfører hr. Kirkegaard i sin tale gav udtryk for tvivl om, hvorvidt de regeringsforslag, som nu snart skal til afstemning, ikke ville medføre en højere personlig beskatning for de mindste indtægter i landkommunerne. Vi lægger megen vægt på, at man foretager ændringen i den faste beskatning på en sådan måde, at det hverken kommer til at ramme de mindre brug eller de mindre indtægter i sognekommunerne. Derfor har vi i vor henvendelse til statsministeren understreget, at afviklingen skal foregå på en sådan måde, at dette hensyn tilgodeses, og enhver i det høje ting ved jo, at det er et simpelt lovgivningsarbejde, som kun berører byrdefordelingen imellem stat og kommuner.

Vi har bedt om, at der gennemføres en fiksering af de nuværende faste skatter, både bygningsskatter og jordskatter, til kommunerne, og det betyder ganske enkelt, at disse skatter i kronebeløb ikke vil kunne overstige det, de var i 1960-61.

Vi har endvidere foreslået, at der foretages en graduering eller en nedsættelse af de faste skatter, der på nuværende tidspunkt ligger over gennemsnittet for den sognekommunale beskatning.

Når jeg ønsker at fremføre dette på nuværende tidspunkt, er det i og for sig, fordi jeg mener, at der må være grundlag for mellem anden og tredje behandling af lovforslagene at lade disse henvendelser fra dansk landbrug indgå i en nøjere drøftelse. Jeg opfordrer også til, at man under disse udvalgsbehandlinger med henblik på

[Anders Andersen.]

den endelige stillingtagen meget nøje overvejer, om man på dette område ønsker at imødekomme et erhvervs muligheder for gennem en rimelig beskatning at forbedre sine vilkår i forhold til andre erhverv her i landet.

Jeg synes også, det i denne forbindelse skal nævnes, at de regnskabsresultater, som for nylig er blevet offentliggjort, med al tydelighed understreger de vanskeligheder, den enkelte landbruger står over for, når man må konstatere en forrentning, der ligger stort set på det halve af det, renteniveauet her i landet i øjeblikket er på, og vel at mærke en forrentning af den investerede kapital; tager vi forrentningen af handelsværdien, er forholdene endnu ugunstigere.

Man har fra visse sider nærmest givet udtryk for den opfattelse, at en omlægning af den faste beskatning er en større finansoperation. Jeg synes, det er værd at understrege, at samtlige faste skatter her i landet kun repræsenterer 7-8 pct. af de offentlige udgifter, og det vil derfor være muligt uden nævneværdige ændringer i beskatningen i almindelighed på denne måde at række en hånd til det erhverv, som i øjeblikket har så mange andre vanskeligheder at slås med. Men netop denne relativt lille procentdel af de samlede offentlige udgifter understreger måske bedre end mange ord, at påstandene om de faste skatters afgørende indflydelse på ejendomspriserne ikke kan være rigtige. Der er nemlig, som jeg nævnte før, mange andre ting, der på disse områder spiller ind.

Jeg håber, man vil forstå, at når man fra dansk landbrugs side på nuværende tidspunkt har rejst dette problem over for statsministeren og derigennem over for regeringen, er det netop ud fra ønsket om, at disse problemer drages ind i overvejelserne på nuværende tidspunkt med henblik på en virkelig lettelse af den faste beskatning, og det skal fra min side være en opfordring til regeringen og regeringspartierne til at tage disse spørgsmål op til alvorlig overvejelse mellem anden og tredje behandling.

Aage Fogh: Det er på foranledning af den sidste ærede taler, jeg har bedt om

ordet. Jeg vil gerne sige, at jeg deler det ærede medlem hr. Anders Andersens beklagelse af, at det ikke er lykkedes ved denne lejlighed at nå til enighed om en ordning af de faste skatter. Jeg er ganske enig med det ærede medlem i den betragtning, at de faste skatter ikke udgør et sådant beløb, at det er rimeligt fortsat at opretholde diskussionen om dette spørgsmål. Det er helt rigtigt, at de kun udgør ca. 8 pct. af skatterne her i landet, og det er også helt rigtigt, at de for landbruget landet over udgør en lidt forskellig procent af grundværdierne. De ligger vist højest i Nordjylland med 7 pct. i samlede skatter på bygninger og jord i forhold til grundværdierne og lavest nede i Midtjylland, men de er ikke af en sådan størrelse, at de er afgørende for landbrugets økonomi. Afskaffelsen af de faste skatter vil ikke kunne løse landbrugets vanskeligheder, og afskaffelsen af de faste skatter vil ensidigt være til gavn for de helt store jordbrug. Derfor er jeg ganske overordentlig betænkelig ved den foreslåede ændring, når den ikke kan løse hele problemet.

Jeg kan ikke med min bedste vilje forstå, at partiet venstre ikke vil være villig til en forhandling. Jeg kan godt forstå, at de konservative ikke ville eller ikke kunne forhandle, for det ville være i strid med deres gamle grundsynspunkt, men venstrepartiet har dog tidligere deltaget i forhandlinger om grundskatterne. Venstrepartiets folk ud over landet deltager i øjeblikket aktivt i forhandlingerne om grundskatternes administration, og jeg tror, der er mange, mange af de almindelige landmænd og venstremænd ud over landet, der er tilhængere af, at der bibeholdes en vis beskatning af de faste grundværdier.

Det, jeg mener man skulle tilstræbe, var på langt kortere tid, end der er foreslået i lovforslaget, at afskaffe al beskatning af bygninger. Det måtte kunne gøres inden for et tidsrum af 10 år eller — om man hellere vil det — 3 vurderingsperioder, og så er der altså 12 år til det. I den periode kunne man samtidig tilstræbe at indføre ensartet grundskyld over hele landet, både i landdistrikter og i bydistrikter. Hvad procenten skulle være, er jeg villig til at forhandle om.

Jeg kunne også tænke mig, at man sagde,

[Aage Fogh.]

at hvis landbruget ønskede det, kunne skatten gøres konjunkturbestemt, men jeg er meget betænkelig ved at gennemføre en ændring, der uden at skabe tilfredshed og ro inden for vort hovederhverv vil give store særfordele for det helt store landbrug, der ikke har det behov. Jeg står her med et udmærket blad, der hedder Tolvmandsbladet — det er godsejerforeningens tidskrift. Det indeholder en udmærket artikel med en redegørelse for det sidste års regnskabsresultater, det år, der omfatter den dårlige høst i 1959. Det fortæller, at gårde på over 100 ha i gennemsnit har haft en indtægt af gældfri ejendom på 67 000 kr. De har haft en renteudgift på 15 000 kr., de har haft en nettoinvestering på 16 000 kr., og de har derefter haft 35 700 kr. til sig selv; i gennemsnit for 5 år ligger disse i øvrigt på lige ved 40 000 kr. i indtægt. Det er dem, vi nu letter de faste skatter for, så det virkelig betyder noget. Det var disse gårde, der i fjor betalte 19 600 kr. i faste skatter, og det er dér, vi sætter lettelsen ind.

For husmændenes vedkommende, landbrug under 10 ha, ligger forholdene sådan, at deres personindkomst er 8 000 kr., deres investering 1 125 kr., og de svarer 700 kr. i faste skatter. Enhver kan vistnok selv beregne, hvad en lettelse på 13-14 promille, som der nu her er tale om, vil betyde. Det betyder med et rundt tal 40 kr. eller lidt mere pr. ha. Det tæller noget for herremanden, men det tæller ikke noget for husmanden. Derfor vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Anders Andersen, der jo er en mand med megen indflydelse andre steder — ja, selvfølgelig også her, men som præsident i endnu højere grad andre steder — at det ærede medlem skulle studere den udmærkede beretning, der kommer fra De Jyske Landboforeninger. Den fortæller mange ting, som vi kunne udnytte. Den fortæller bl. a. — og det er den alvorligste tale for mig — at forskellen mellem dem, der kan, og dem, der ikke kan få noget ud af landbrug, bliver større og større fra år til andet.

For 10 år siden var det sådan, at forskellen var 9 000 kr. fra den dårligste til den bedste tredjedel; sidste år var det 16 000 kr. Hvad vil det sige, ærede medlem? Det vil sige, at hvis vi skal gøre noget for at redde land-

brugets økonomi, så er spørgsmålet ikke at lette faste skatter både for dem, der har en god økonomi, og for dem, der har en dårlig økonomi, men at sætte ind for at hjælpe dem, der ikke har produktionsmidlerne i orden, så er det penge, der skal til, for at produktionsmidlerne kan udbygges. Hvis vi kunne enes om det, ville det være meget vigtigt.

Derfor vil jeg gerne sige til de ærede medlemmer hr. Thisted Knudsen og hr. Anders Andersen, at jeg anser det for en hovedopgave først at løse problemet om faste skatter og få det lagt til side, for det er ikke afgørende for landmændenes økonomi, og derefter tage op til overvejelse, ikke en tilskudsordning, men en ordning, der har til hensigt at bringe produktionsapparatet i orden for de landmænd, der har vanskeligheder i dag, for at prøve at klare fremtiden på en måde, der kan være til gavn for både den enkelte landmand og for samfundet.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Jeg har ikke kunnet undlade i eftermiddags specielt at bemærke den ganske særlige stemmeføring, som de to store oppositionspartiets ordførere, de ærede medlemmer hr. Thisted Knudsen og hr. H. C. Toft, har gjort brug af, netop set i sammenhæng med, at slutresultatet af deres bedømmelse af regeringsforslagene og de ændringsforslag, vi møder med i dag, jo alligevel bliver, at de ærede medlemmer må sige, at man vil ikke stemme imod regeringspartiernes ændringer. Jeg har også forstået de ærede medlemmer sådan, at man heller ikke vil stemme imod regeringens forslag, når de kommer til endelig afstemning, og det har bestyret i hvert fald min opfattelse af, at de forslag, som er fremsat af regeringen, med de ændringer, som jeg venter vedtaget i dag, er gode forslag, også betydelig bedre end de ændringer, som de to oppositionspartier foreslår ved anden behandling, og som jeg gerne vil gøre nogle enkelte bemærkninger om.

Må jeg begynde med først at bringe udvalget en tak for det forcerede arbejde, som udvalget har påtaget sig. Jeg sagde det ved første behandling — og jeg tror, vi alle sammen har haft den indstilling — at over for det problem, vi her stod med,

[Indenrigsministeren.]

skulle der gennemføres en lovgivning inden 1. april. Det var den bundne opgave, vi stod over for, og derfor måtte udvalgsarbejdet blive forceret. Jeg vil gerne takke udvalget for, at det påtog sig dette forcerede arbejde med de i alt 6 lovforslag, hvoraf det ene, forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser, ganske vist vil blive taget tilbage af den højtærede finansminister.

Jeg siger udvalget tak for det arbejde, der er udført. Jeg havde også håbet på, at jeg her ved anden behandling havde kunnet takke hele udvalget for tilslutning, men desværre er det jo ikke tilfældet. Venstres og de konservatives medlemmer af udvalget meddeler i betænkningen — og det er tillige gjort i meget stærke ord her i eftermiddags — at man ikke kan tilslutte sig forslagene. Jeg tør slet ikke nævne de betegnelser, som det ærede medlem hr. H. C. Toft svang sig op til, men resultatet har altså været først og fremmest, at man ikke har kunnet tilslutte sig forslagene, og man har endda sagt det i betænkningen med vendinger om, at flertallet har afvist realitetsforhandlinger. Jeg forstår, at man hermed har ment realitetsforhandlinger om mere principielle ændringer i regeringsforslagene; men flertallets ændringsforslag tyder jo netop på, at afstanden mellem de to opfattelser har været så stor, at enhver kan se, at mange muligheder for forligsforhandlinger, for enighed i udvalget, har der ikke været til stede.

Når jeg under ét betragter de ændringsforslag, der her er stillet af de to partier venstre og det konservative folkeparti, forstår jeg, hvor få muligheder udvalgsflertallet har haft for at opnå enighed. Efter min mening burde disse muligheder have været til stede; de burde have været det alene på grundlag af regeringsforslagene; de indeholder så stor imødekommenhed over for ønskerne om en omlægning og en nedsættelse af amtsskatterne, at det skulle kunne få tilslutning fra alle sider, selv om jeg naturligvis erkender, at man fra venstres og konservativ side kunne have ønsket, der gik endnu videre, end det blev tilbudt fra regeringens side. Jeg forstår imidlertid, at regeringsforslagene, hvorefter altså halvdelen af den amtskommunale ejendomsbeskatning, efter at bygningsskatterne er

fikseret, lægges over på kommunerne, ikke på langt nær har tilfredsstillet de to partier. Jeg vil gerne her understrege det, der er regeringsforslagenes hovedindhold: at amtsskatterne dog halveres, og at den halvdel, der overføres til kommunerne, yderligere bliver reduceret ved statens overtagelse af kommunale udgifter til efter lovforslagene godt 70 mill. kr. og nu efter ændringsforslagene til mere end 90 mill. kr. Samtidig får ejendomsskatten den yderligere nedsættelse, at den halvdel af amtsskatterne, der udskrives af kommunerne, ikke blot bliver fordelt som grundskatter alene, men også som indkomstskatter efter ligningsforholdet. Disse grundtræk i regeringsforslagene burde være af en sådan art, at der kunne og skulle have været mulighed for, at oppositionspartierne kunne have tilsluttet sig dem.

Når jeg ser på de ændringsforslag, som de to partier har stillet, og som næsten til forveksling ligner de forslag til folketingsbeslutning, som de to partier tre gange tidligere har fremsat, forstår jeg godt, at der ikke har været mulighed for at få enighed tilvejebragt.

Jeg må altså afvise de to partiers ændringsforslag og vil gøre det af flere grunde. Når de to partier ikke alene opretholder et statstilskud på 100 mill. kr., som ganske vist kan reduceres med, at man inddrager landbrugets konjunkturtilskud og også inddrager de 3 mill. kr. til sygehuse, sådan at statstilskuddet ifølge mindretallets ændringsforslag kommer ned på 71,8 mill. kr., når oppositionen så vil lade staten overtage udgifterne til folkepension, sådan som det også er foreslået i regeringsforslagene, så bliver resultatet af mindretallets ændringsforslag jo dette, at statens merudgift ved omlægningen af amtsskatterne bliver ikke mindre end 165,3 mill. kr. Det er i hvert fald 72 mill. kr. mere, end regeringsforslagene selv efter de af os foreslåede ændringer indeholder. Det er muligt, at de to oppositionspartier finder det forsvarligt og rigtigt at anvende 165 mill. kr. alene på nedsættelse af amtsskatterne, men jeg må i hvert fald også på det grundlag afvise disse ændringsforslag.

For øvrigt kunne der være grund til at gøre opmærksom på, at et tilskud fra staten på 100 mill. kr. til amterne, fordelt efter indbyggertal og grundværdi som foreslået

[Indenrigsministeren.]

af mindretallet, jo ville blive en temmelig uensartet fordeling i forhold til amternes udgifter. Det er det, der har gjort det så umådelig vanskeligt at lave en midlertidig ordning for det kommende år. Man kan ikke uden videre give et statstilskud på 100 mill. kr. til amterne og tro, at man så fandt frem til en rimelig fordeling. Dette tilskud, fordelt som foreslået af mindretallet, ville til eksempel kun give en nedsættelse på en fjerdedel i Københavns amt, medens det til eksempel ville give Sønderborg og Vejle amter en nedsættelse på tre fjerdedele. Alene en sådan skæv fordeling viser, hvor uheldige sådanne ændringsforslag er. Hvis de blev gennemført, så kunne der jo være anledning til at se på beskatningen og beskatningens udvikling i Københavns amt.

Må jeg i forbindelse med omtalen af disse ændringsforslag gøre et par bemærkninger med henblik på det ærede medlem hr. Thisted Knudsens, skal jeg sige gentagne udtalelser om og kritik af det nedsatte ankenævn. Det spørgsmål havde vi fremme ved lovforslagets første behandling, og jeg mente, det dér var gennemdebatteret. Nu påstår det ærede medlem igen, at dette ankenævn skulle stride imod selvstyreprincippet; det skulle være et indgreb i amternes kommunale selvstyre. En sådan påstand må jeg igen afvise. Jeg har lige så megen respekt for sognerådenes kommunale selvstyre, som jeg har for amtsrådenes kommunale selvstyre, og ankenævnet skal netop beskæftige sig med tilfælde, hvor der ikke mellem disse to organer kan opnås overensstemmelse om ligningsforholdet. Det har intet med selvstyrebegrebet at gøre, at man for at klare en sådan uoverensstemmelse nedsætter et ankenævn til at tage sig af disse ting. Efter min mening har nævnet en endnu større præventiv betydning, idet jeg ikke har helt den samme opfattelse som det ærede medlem, at der vil komme mange sager ind til ankenævnet af den pågældende art.

Nej, når det ærede medlem endelig vil tale om begrænsning af selvstyret, så synes jeg, at det ærede medlem skulle tænke lidt mere derpå, når det ærede medlem nu er medforslagsstiller til forslaget om, at promillerne i sognekommunerne efterhånden skal tvinges ned til 25 promille. Jeg skal

lige straks omtale de promillegrænser, som jeg mener det er rigtigt at sætte, men jeg mener, at det er i høj grad en begrænsning i hvert fald af kommunernes frihed, når man vil gå så langt ned igen som til de 25 promille.

Der er endnu et forhold, som må tages i betragtning ved bedømmelsen af de ændringsforslag, som mindretallet, venstres og det konservative folkepartis repræsentanter, stiller. Når man ikke alene fikserer og aftrapper bygningsskylden, men man tillige fastlåser udskrivningen af grundskyld til værdierne før den 12. almindelige vurdering, vil det betyde — og det kan enhver da se — at al fremtidig stigning i den amts- og sognekommunale beskatning skal ske alene over indkomsterne. Konsekvensen heraf vil være den, at enten må vi have en stærk forøgelse af den kommunale indkomstbeskatning, eller også må statens tilskud øges yderligere fremover.

Regeringsforslaget gik i sin oprindelige skikkelse ud på, at der skulle være en overgrænse for den sognekommunale promille på 35, men det må indrømmes, at en sådan overgrænse ville medføre visse stigninger i de kommunale skatteprocenter. Jo længere man sætter denne grænse ned, i des højere grad vil man få skatten ført over på den kommunale indkomstbeskatning, og derfor har jeg foreslået, at denne overgrænse forhøjes til 40 promille, ikke, som det ærede medlem hr. Thisted Knudsen sagde, som en skærpelse af reglen; tværtimod er det en lempelse, at kommunen får ret til at sætte promillen op til de 40.

Jeg har samtidig foreslået, at undergrænsen, der i lovforslaget er sat til 12 promille, ændres til 10 promille. Jeg har forstået det sådan, at det var et ønske, som deltes i hvert fald af det ene af de to oppositionspartier. Selv om det for nogle af de kommuner, som har de laveste grundskyldpromiller, vil betyde en forhøjelse af de kommunale grundskatter, så vil de 10 promille set i sammenhæng med halveringen af de amtskommunale grundskatter alligevel betyde en nedsættelse af den samlede grundbeskatning. Det må jo indrømmes, at med de 12 promille var der enkelte kommuner, som kunne komme ud for mindre stigninger, og derfor er det, jeg har foreslået

[Indenrigsministeren.]

bundgrænsen sat ned fra 12 til 10 promille.

Der har under udvalgsforhandlingerne, har jeg forstået, været drøftet mulighederne for en yderligere lempelse i ejendomsbeskatningen over for personer, hvis indkomster som følge af alder, sygdom eller lignende er faldet væsentligt. Det har været inddraget under udvalgets forhandlinger, og det fremgår også af den betænkning, det har afgivet, selv om spørgsmålet ikke er genoptaget her under debatten i eftermiddag. Men under disse forhandlinger er det kommet til udtryk, at man, eller rettere sagt, at ministeriet eller jeg skulle undersøge, om der var mulighed for, at man kunne give kommunalbestyrelserne bemyndigelse til i særlige tilfælde, og hvor forholdene taler derfor, at tillade, at de årlige ejendomsskatter ikke opkræves, men tinglyses som gæld på ejendommen. Jeg har forstået det sådan, at det kun skulle gælde i sådanne særlige tilfælde, og jeg skal gerne her bekræfte, hvad der står i betænkningen, at jeg på den givne foranledning skal foretage en sådan undersøgelse.

Må jeg lige til slut gøre et par bemærkninger om to af ændringsforslagene. Det drejer sig om det ændringsforslag, hvorefter der indføres en 10 promille afgift af ejendomme, hvor ejeren ikke svarer indkomstskat til den pågældende kommune, og om det ændringsforslag, der vedrører en 5 promille dækningsafgift til dækning af visse kommunale udgifter. Jeg har forstået de samråd og de forhandlinger, jeg har haft med udvalget, sådan, at det var hele udvalget praktisk talt, der ønskede disse to ændringsforslag. Jeg har nu forstået af forhandlingerne her i eftermiddag, at man fra venstres og konservativ side kun giver tilslutning til det ene af de to ændringsforslag, nemlig ændringsforslaget om dækningsafgiften. Det må jeg naturligvis finde mig i, men jeg synes efter de forhandlinger, vi havde i udvalget, og efter de ønsker, der blev fremsat dér, at disse to ændringsforslag virkelig dækker et behov på disse områder, og derfor anbefaler jeg, at man stemmer for dem.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale, at man stemmer for de af mig med tilslutning af udvalgets flertal stillede ændringsforslag, medens jeg må anbefale at

stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af mindretallet.

Finansministeren (Kjeld Philip): Som nævnt i betænkningen og som anført adskillige gange under debatten i dag tager jeg det af mig den 12. januar i år fremsatte forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser tilbage; dette meddeler jeg hermed den højtærede formand.

Formanden: Den højtærede finansminister har taget forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

(Kort bemærkning).

Anders Andersen: Jeg er enig i de betragtninger, som det ærede medlem hr. Aage Fogh fremsatte om, at en afvikling af de faste skatter ikke alene kunne klare landbrugets økonomiske problemer. Derimod synes jeg, det er en forkert fremstilling, når det ærede medlem alene hæfter sig ved den lettelse, der gives de store gårde; det er jo toner, vi har hørt før her i tinget fra det ærede medlem. Jeg synes, der er mere grund til at hæfte sig ved, at en lettelse af disse afgifter betyder en lettelse også for de små brug, en lettelse, der ligger imellem nogle hundrede kroner og et tusind kroner. For de lavere indtægtsgrupper er en sådan lettelse meget væsentlig, og det hæfter jeg mig i hvert fald mere ved end ved lettelsen for de store gårde.

Må jeg også understrege det, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen gjorde opmærksom på, at når man gennemfører denne lettelse, betyder det større indkomstskat og større personlig skat. Jeg vil gerne understrege, at landbruget naturligvis vil betale skat af de personlige indkomster på lige fod med andre erhverv, men vi vender os imod den særbeskatning, som de faste skatter er for landbruget.

(Kort bemærkning).

Aage Fogh: Må jeg for at belyse spørgsmålet om, hvad de faste skatter betyder, sige, at i den sidst foreliggende beretning fra Landøkonomisk Driftsbureau er det anført, at de andrager 185 kr. pr. ha på

[Aage Fogh.]

Lolland-Falster, 136 kr. pr. ha på Sjælland og Fyn og varierende beløb i Jylland, lavest i Midtjylland med 67 kr. og højest i Østjylland med 107 kr. pr. ha. Alt dette er pr. ha, og det gælder både herregårdene og husmandsbruget; jeg har aldrig prøvet på at fremstille det anderledes. Det er klart, at det er også lige meget som driftsudgift pr. ha, men der er bare den forskel, at de små brug har så store driftsudgifter i forvejen, at de faste skatter dér kun udgør 3 pct. af driftsudgifterne, medens de udgør 6 pct. for de større gårde, og så har jeg føjet til, at det, jeg er mere betænkelig ved, er, at når man letter disse skatter, går prioriteterne ind i stedet. Det ville navnlig ske, hvis vi fik en generel ordning af de faste skatter, sådan at vi virkelig fik dem samlet til én fast skat i stedet for som nu at have dem fordelt på amtet, staten og kommunerne. Hvis man havde én fast skat, er jeg overbevist om, at så ville dette blive anerkendt af køberen som en prioritet, der måtte tages hensyn til, når man handlede jord; det ville være et mere hæderligt og godt formål at tilstræbe at få dette gennemført.

(Kort bemærkning).

Anders Andersen: Jeg forstår ikke det ærede medlem hr. Aage Fogh. Det kan vel ikke være det ærede medlems mening, at fordi de større ejendomme får en større lettelse end de mindre ejendomme, skal man bevare en uretfærdig beskatning? Det samme er jo tilfældet, hvis smørprisen stiger, så får også de med de mange køer forøget deres indtægt mere end de med de mindre besætninger. Det kan ikke være et argument for at bevare en urimelig beskatning.

Formanden: Det ærede medlem hr. Aage Fogh har ordet for en kort bemærkning. Derefter går vi over til talerlisten.

Aage Fogh: Jeg betragter det ikke som en uretfærdig skat, tværtimod. Jeg betragter det som den retsindigste form for afgift, vi har, den, der svares for at få ret til at dyrke en del af Danmarks jord. Den skal bare indføres som en prioritet, hvor renten

svares til samfundet i stedet for til privatkapitalen. Hvis det mål ikke kan nås, har jeg ikke så forfærdelig stor interesse i de faste skatter.

Holger Eriksen: Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen erklærede, at regeringspartierne udvalgsmedlemmer havde været så stive som torne og støtter. Ja, det er naturligvis en subjektiv vurdering, der her kommer til udtryk, som jeg ikke skal gå nærmere ind på, men jeg kan forsikre, at jeg til gengæld ikke hos oppositionspartierne medlemmer har fundet den yndigste rose, ja, ikke engang i form af det ærede medlem.

Vanskeligheden har jo ligget i, at vi ikke har kunnet komme på talefod, fordi oppositionen ikke har villet erkende, hvad det i realiteten drejede sig om. Man snakker uden om, man snakker om landbrugets forhold og meget andet, som ikke direkte kommer spørgsmålet ved. Vi har hørt det ærede medlem fortælle os, at landbruget råder over 70 pct. af den danske jord. Ja men hvad vedrører det det foreliggende spørgsmål? Mere rimeligt havde det så været at fortælle os, hvordan jordværdien er fordelt mellem landbruget og den øvrige befolkning. Det blev der ikke sagt noget om. Vi hørte det blive anført, at landbruget hver dag fremskaffer for 10 mill. kr. udenlandsk valuta. Ja men hvad er der at sige til det? Vi har eksportindustrier, som hjemfører uhyre megen fremmed valuta, og vi har andre industrivirksomheder, som fabrikkerer med henblik på hjemmemarkedet. Er eksportindustrien da nationaløkonomisk mere værdifuld end de øvrige? Ville det ikke, hvis man endelig vil prale, være mere rimeligt at gøre opmærksom på, hvor mange mennesker de forskellige beskæftiger? Gjorde vi det, ved vi godt, at landbruget ville komme ned på et meget lille tal.

Det, man har villet, kan siges meget kort. For det første har man ønsket at stille dem, der bor uden for købstæderne, skattemæssigt anderledes end dem, der bor i købstæderne, derved at staten skulle overtage en væsentlig del af udgifterne, ganske uden hensyn til, om der er tale om landbrugere eller der er tale om den øvrige befolkning. Jeg ved ikke, om det ærede

[Holger Eriksen.]

medlem vil høste ros for dette hos indbyggerne i Ringsted. Jeg vil mene, at de er så fornuftige, at de siger, at der må være ensartethed. Men det vil man ikke fra den side, når man kommer med de 100 mill. kr., som staten skal yde på denne side af plankeværket eller jerntæppet, men aldeles ikke på den anden.

Dernæst vil man afskaffe gradvis alt, hvad der hedder grundbeskatning. Vi kan ikke diskutere på dette grundlag. Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem søgte at drage en videnskabelig afhandling, som den højtærede finansminister i sin tid som professor har skrevet, ind i debatten. Jeg synes i og for sig ikke, at det gjorde nogen væsentlig virkning. Jeg synes ikke, at det, der blev sagt dér, var af en sådan karakter, at det virkelig kan anvendes i den foreliggende diskussion. Men jeg har altid megen respekt for nationalsøkonomer, og jeg kan også tænke mig at drage udtalelser fra økonomer ind i debatten, og derfor vil jeg bede den højtærede formand om tilladelse til et citat fra Finanstidende. Det drejer sig om nummeret for den 20. januar 1961. Jeg kan måske føje til med det samme, at med hensyn til det politiske mener jeg, at dette blad ligger meget lavt. Jeg mener, at det efterhånden er sunket ned til at blive et almindeligt antisocialistisk kampskrift af meget ringe lodighed — men det er det politiske. Med hensyn til det økonomiske må man indrømme, at dér har bladet stadig væk medarbejdere, som er i stand til at fremsætte udtalelser af en sådan værdi, at de må tages med i betragtning. Hvad skriver bladet så ved denne lejlighed? Det skriver:

„Hvad lempelserne i ejendomsbeskatningen angår, er det indlysende, at der kun kan være tale om *en forbigående fordel* for landbrugserhvervet som sådant. Efterhånden som landbrugsejendommene skifter ejere, vil skattelempelserne blive kapitaliserede og for fremtiden komme til at påhvile ejendommene som private prioriteter. Samtidig skal de nye ejere betale

deres andel af den personskatteforøgelse, der nødvendigvis må træde i stedet for lempelsen i ejendomsskatterne. Den nye generation, som landbrugets talsmænd ellers altid nærer en rørende omhu for, bliver med andre ord endnu vanskeligere stillet, end den ville have været, såfremt ejendomsbeskatningen var blevet opretholdt som hidtil.“

Ja, det siger man fra et blads side, som i alle tilfælde er modstander af socialdemokrati og socialisme, og det er den rigtige vurdering. Men når de herrer overhovedet ikke vil diskutere på dette grundlag, simpelt hen sætter kikkerten for det blinde øje og ikke vil forstå det, kan vi ikke komme på talefod med dem.

I den samme forbindelse kan jeg henvise til det ærede medlem hr. Thisted Knudsens bemærkninger om, hvor stor ejendoms-skatten er i Holland, i Vesttyskland, i England o. s. v. — som om det i sig selv var noget som helst bevis for, at det danske landbrug er dårligere stillet end landbruget i Holland, i Vesttyskland o. s. v.! Hvis det ærede medlem vil fremføre et argument her, er det nødvendigt samtidig at oplyse, hvor stor jordprisen er i disse lande sammenlignet med jordprisen herhjemme. Jeg er ikke spor i tvivl om, tværtimod, jeg ved det, at jordprisen i disse lande er betydelig højere, end den er her, hvilket netop er bevis for, at den lavere beskatning har medført en større afhængighed af kapitalen, end man har det herhjemme.

Jeg lyttede naturligvis med megen interesse til den virkelige dybtgående indignation, der kom frem i det ærede medlems tale om krænkelse af det kommunale selvstyre. Nu har jeg altid opfattet det ærede medlem som en stor taler, men efter at jeg havde hørt dette, gik det alligevel op for mig, at der er et andet område, hvor det ærede medlem er endnu større, og jeg nærer ingen som helst tvivl om, at når det ærede medlem engang, mest af dage — det ske sent, naturligvis — må tage afsked

[Holger Eriksen.]

med denne verden, vil det ærede medlem med endnu større ret end Nero kunne sige: hvilken skuespiller er der ikke gået tabt i mig! Jeg har nemlig aldrig været ude for en selvmodsigelse som her. Man er, som den højtærede indenrigsminister har gjort opmærksom på, forarget over, at der sker indgreb i amtsrådenes rettigheder. Men hvad er det for indgreb? Det er indgreb i amtsrådenes rettigheder til at blande sig i det kommunale selvstyre, udtrykt ved kommunerne. Hertil kommer så, at det ærede medlem jo i virkeligheden af fuld kraft arbejder for at bekæmpe det kommunale selvstyre. De 25 promille, som jeg allerede har nævnt, og som den højtærede indenrigsminister også har nævnt, er jo beviset derfor.

Jeg har påvist, at det hovedsagelig er de venstregerede landkommuner, der har de store grundskyldpromiller. Og hvad så? Så kommer man her og forlanger, at der skal foretages statsindgreb over for det kommunale selvstyre, simpelt hen fordi man trods al agitation ikke er i stand til at tvinge disse kommunalrådsmedlemmer fra venstre til at nedsætte promillerne; og når de ikke vil det og venstre ikke selv har magt til at gennemtvinge det, siger man, at så må staten, lovgivningsmagten, tvinge dem til at reducere promillerne. Se det er en måde, man godt kan agitere på og måske også med en vis virkning, men der er ingen realitet i det, og derfor kan der aldrig komme noget ud af en sådan forhandling.

Hvad det ærede medlem hr. H. C. Toft angår, må jeg sige, at når man bliver ved med at gentage det, der er modbevist, fremsætte de samme postulater hele tiden, kan man i hvert fald ikke forvente, at en diskussion skal føre til noget. Jeg lagde mærke til, at det ærede medlem gentog sin påstand om, at dér, hvor landbrugerne er i mindretal, benytter de øvrige beboere i kommunen sig af det til at vælte alle byrderne over på de stakkels landmænd. Jeg tog ganske vist kun tallene frem for et enkelt amt, men jeg kunne fortsætte fra amt til amt med tal, der viser, at netop i sådanne kommuner har man en lavere grundskyldpromille og navnlig et lavere udskrivningsforhold end noget som helst andet sted. Men det hjælper ikke noget at påvise

det. Man påstår frejdigt alt andet, og det må man for min skyld også gerne, men så kommer man ikke sagens kerne nærmere, og jeg tror, at den sunde fornuft ude i vælgerbefolkningen vil være så stor, at den reagerer mod en diskussion af den karakter.

Thisted Knudsen: Det ærede medlem hr. Holger Eriksens bemærkninger var måske lige ved at strejfe det personlige. Et livs erfaring har lært mig, at når man ikke kan klare sig på anden vis, går man løs på personen. Jeg behøver det ikke, for mine saglige argumenter er i orden, så jeg tager fat på det ærede medlem.

Det ærede medlem vil ikke forstå, hvad det er, der sker ved oprettelsen af ankenævnet. Nu har vi ikke haft nogen egentlig realitetsdrøftelse i udvalget, men det ærede medlem vil komme til at opleve rigtigheden af det, jeg siger, også den højtærede indenrigsminister. Der er ofte — og må være det — konflikter mellem sogne- og amtsråd om ligningsforholdet. Der er mindretal ude i kommunerne, som gang på gang har følt deres rettigheder gået for nær. Det har f. eks. været tilfældet i omegnskommuner, hvor landbruget er kommet i håbløst mindretal, og hvor man efter mit skøn har misbrugt sin skattemæssige ret. Amtsråd, jeg vil se et amtsråd, der underkender et sogneråd. (*Afbrydelse:* Det er der mange der gør!). Ja, så vil vi dér opleve, at man går til ankenævnet. Heri sidder 4 kommunale repræsentanter plus en kongelig dansk embedsmand. Der er opstået strid om skatteudskrivningen i den pågældende kommune — det er dog folkestyrets vigtigste område. To synspunkter finder udtryk i ankenævnet, og det bliver da formanden, der kommer i den vanskelige situation — jeg misunder ikke denne kongelige danske embedsmand — at måtte træffe afgørelsen. En vis praksis, visse kriterier, vil blive dannet. Det vil man komme til at opleve. Og så vil jeg sige noget smukt til det ærede medlem, nemlig at som den redelige mand, det ærede medlem er, vil han en dag sige: Thisted havde selvfølgelig ret!

Må jeg så gå videre med hensyn til spørgsmålet om beskatningen. Jeg er da klar over, at vi her i landet skal have faste skatter, selv om man, som den højtærede

[Thisted Knudsen.]

finansminister i sin bog, kan have lidt vanskeligt ved at begrunde hvorfor; der kan være så mange ting, der taler imod, bl. a. at faste skatter, som finansministeren bemærker, ikke er udtryk for nogen egentlig skatteevne eller forbrugsevne, men måske rammer noget tilfældigt. Men der er da ingen, som ikke er klar over, at vi skal have faste skatter. Det, vi har kæmpet imod, og som vi fortsat kæmper imod, er, at disse skatter — det er til det ærede medlem hr. Kirkegaard, der ikke vil forstå — vedbliver at stige og ramme et erhverv.

Tag blot ned til Præstø amt; dér skal bygges sygehus for 70 mill. kr. I morgen skal vi her i tinget behandle den højtærede indenrigsministers lovforslag om sygehusudgifterne. Alle anlægsudgifter ved et sådant sygehus, renter og afdrag, skal betales af amtskommunen selv, for driftsudgifterne får man ca. 60 pct.s dækning. Enhver, der kender en smule til dette forhold, ved, hvilken stigning i udskrivningen på jordværdierne og på landbruget i Præstø amt dette vil betyde.

Så kommer vi til det centrale punkt — det bevæger det ærede medlem hr. Kirkegaard sig uden om, det bevæger det ærede medlem hr. Holger Eriksen sig uden om, og den højtærede indenrigsminister sjosker bagefter — det er spørgsmålet, om disse skatter skal vedblive at stige eller de ikke skal. Dér bøjer jeg mig i dyb ærbødighed for det ærede medlem hr. Aage Fogh. Han er dog inde på en realitetsbetragtning, idet han siger: skal vi så drøfte den faste beskatning, skal vi drøfte muligheden for at gøre landbrugets del heraf konjunkturbestemt? Det hørte vi ikke noget om i udvalget; det hører vi først nu. Kan det tages op, ærede medlem? Her er den højtærede finansminister, her er det ærede medlem hr. Kirkegaard, her er endog den fungerende statsminister, de repræsenterer dog vel en smule i dette ting. Kan vi forhandle på dette grundlag nu? Er der mening i det, eller er det kun afvisning? (*Afbrydelse*). Ja, det ærede medlem får jo ordet senere.

Må jeg endelig gøre nogle bemærkninger om promillerne. Jeg har sagt, at de betyder en skærpelse, og det gør de — der er også en mildning, når man går ned fra 12 til 10 promille, det erkender jeg — men når man

før kun kunne udskrive 35 promille i sognekommunal grundskyld og man nu kan gå op til 40, vil det i mange kommuner betyde en skærpelse; det kan ikke undgås. Hvis ikke den højtærede indenrigsminister kan forstå det, så er det i hvert fald ikke min skyld; det er forklaret tydeligt nok.

Det, der nu er tilbage, er det spørgsmål, om der er mening i de udtalelser, det ærede medlem hr. Aage Fogh fremsatte. Skal vi kun mødes, snakke sammen i 5 minutter og så gå videre, eller erkender man, at der er realiteter i det, det ærede medlem hr. Aage Fogh sagde, og som jeg også har sagt: det, det gælder om, er at få skatterne nedsat? Spurgte jeg ikke under forhandlingerne i udvalget, om man vil være med til at løfte sygehusudgifterne ud af den amtskommunale udskrivning, så at sygehusudgifterne ikke bliver ved at påvirke landbrug og bolig? Afvisning! Spurgte vi ikke også om landbrugets særlige forhold? — det ærede medlem hr. Holger Eriksen kan huske det. Afvisning! Der har ikke været antydning af forhandlingsmulighed på et eneste tidspunkt under udvalgsforhandlingerne.

Vi er da klar over — og det sagde jeg før — at vore forslag trækker linjerne op. Der er forskel i landkommunerne. Vi har mange, mange flere indkomster i bykommunerne end i landkommunerne. Derfor kan der være nogen ræson i, at staten overtager en større del. Men alt er gang på gang blevet afvist, og tilbage står vi med et resultat, som jeg personlig er skuffet over, og for hvilket jeg lægger ansvaret alene på den højtærede finansminister og det ærede medlem hr. Kirkegaard. Jeg havde ikke ventet mig andet af socialdemokratiet, de går den politiske vej, som de selv har udstukket, der er intet at bebrejde dem — det er fuld grundskyld uden erstatning, og det overlades til kommunerne at gennemføre det. Det er det ærede medlem hr. Holger Eriksen, der er en politisk triumfator i denne sag, og det ærede medlem hr. Kirkegaard er bogstavelig talt blevet jævnet med jorden.

H. C. Toft: Jeg har et par bemærkninger til nogle af de ærede ordførere.

Det ærede medlem hr. Kirkegaard gav udtryk for, at det, venstre og de konservative ville med deres forslag, var at gøre det

[H. C. Tøft.]

dyrere for de unge; han ville tale de unges sag. Jeg kunne derfor have lyst til at rette det spørgsmål til det ærede medlem hr. Kirkegaard, om han dog ikke deler den opfattelse med venstre og det konservative folkeparti, at den lettelse, man siger at man giver over amtsejendomsskatterne til landbruget, i virkeligheden ingenting er; mener det ærede medlem hr. Kirkegaard det, kan vi nok være enige; men mener det ærede medlem hr. Kirkegaard, at der er tale om en lettelse, vil de virkninger, det ærede medlem talte om, hvorved man tilgodeser dem, der havde et gammelmandssynspunkt, være det, det ærede medlem allerede med regeringsforslagene tilgodeser. Jeg vil gerne dertil føje, at jeg er enig med det ærede medlem i, at det at fjerne disse ejendomsskatter ikke er en tilstrækkelig lettelse af de vanskeligheder, landbruget står over for; men her står vi altså med en af de opgaver, hvis løsning vil betyde en lettelse for det landbrugserhverv, som er i vanskeligheder.

Jeg vil gerne til det ærede medlem hr. Mose Hansen sige, at vort forslag om de 10 promille, der skulle betales til amtskommunen af dem, der havde ejendom i amtskommunen, men ikke boede der, ikke var et forslag, der tog sigte på at påvirke ejendomspriserne. Men forholdet ville jo uden en sådan bestemmelse være det, at den, der ejede en ejendom i amtskommunen, en større gård f. eks., overhovedet ikke, hverken gennem ejendomsskatter eller personskatter, kom til at bidrage til amtskommunens udgifter. Derfor har vi ønsket, at han gennem en afgift på 10 promille til amtet i hvert fald i nogen måde kom til at bidrage til amtets udgifter. Med hensyn til det ændringsforslag, som på dette punkt er stillet af regeringen om 10 promille til kommunen, vil jeg sige, at dér får man en afgift af ejendommen, måske helt op til 40 promille. Vi kan ikke stemme for dette ændringsforslag fra regeringen, for når man har mulighed for at nå helt op på 40 promille i forvejen, er der ikke grund til at lægge yderligere 10 promille til, så man kommer helt op på 50 promille.

Den højtærede indenrigsminister havde opfattet det rigtigt, når han mente, at det af regeringens ændringsforslag, vi ville

stemme for, var forslaget om dækningsafgift. Det har vi sagt at vi ville stemme for sammen med regeringen, det er ganske rigtigt; men i øvrigt vil vi ikke tage ansvar for de ændringsforslag, som regeringen har stillet. Den lovgivning, der her er foreslået, mener vi ikke at kunne støtte.

Den højtærede indenrigsminister spurgte, om vi ved tredje behandling ville stemme for regeringens lovforslag. Det kan jeg ikke på nuværende tidspunkt udtale mig om. Men jeg vil gerne over for den højtærede indenrigsminister gentage det spørgsmål, som det ærede medlem hr. Anders Andersen rejste over for regeringen, idet det ærede medlem nævnte den forhandling, der var foregået mellem repræsentanter for landbruget og den højtærede statsminister, og spurgte, om vi ikke kunne få det inddraget i forhandlingen i udvalget mellem anden og tredje behandling. Før vi ser, hvordan regeringen da stiller sig, kan vi ikke udtale os om, hvordan partiets stilling vil være ved den endelige afstemning.

Den højtærede indenrigsminister talte om, at den fordeling, som vore og venstres forslag ville give, kun ville betyde en fjerdedel i Københavns amt og tre fjerdedele i Sønderborg amt. Man har i det hele taget under disse lovforslags behandling talt om en fjerdedel og tre fjerdedele, om promiller på det ene og det andet område. Men det, der interesserer den enkelte borger, er vistnok i allerhøjeste grad kroner og ører, hvordan ordningen det vil ramme ham, og hvilke fordele han vil få, hvilke negative og hvilke positive sider der bliver. Jeg vil på ny minde om, at de forslag, vi har stillet sammen med venstre, i Københavns amt vil virke på lejeudgiften og udgiften til eget hus således, som jeg har anført, og jeg vil gerne tilføje, hvad jeg ikke fik sagt i mit første indlæg, at der derudover ikke vil ske nogen stigning i indkomstskatten. Når vi tager forholdet i 1959-60 og overfører det fra amtet til kommunen, vil det betyde med den lettelse, kommunerne får i folkepensionsudgifterne, at man kan holde skattebeløbet på det samme som sidst.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen mente, at jeg ikke kunne blive ved at fremføre mine argumenter med hensyn til de bymæssige kommuner. Jeg har ikke, som

[H. C. Toft.]

man måske kunne mene efter det ærede medlems første indlæg, sagt, at det var i de socialdemokratisk-radikalt styrede kommuner, at forholdet var sådan, at man kunne overvælte stigende grundskatter på landejendomme. Jeg har sagt, at mulighederne var til stede i bymæssige kommuner. Men når det ærede medlem siger, at det er disse kommuner, der har de laveste grundskyldpromiller, vil jeg deroverfor anføre, at her er Københavns amt medregnet, og her har man i forvejen de meget høje grundværdier og områder, hvor der næsten ingen landbrugsejendomme findes.

Men når man nu gennem regeringens forslag ændrer ligningsforholdet fra tidligere at være bygningsskatter plus grundskatter i forhold til indkomstmassen til at være grundskatter i forhold til indkomstmassen, så fjerner man den hæmsko, som der for de bymæssigt bebyggede kommuner var på at vælte grundskatter over på landbrugsejendomme, og hvis bygningsskatten var medinddraget i ligningsforholdet, ville det, hvis man strammer ligningsforholdet, samtidig med at man hæver grundskatten, også hæve bygningsskatten og dermed også ramme dem, der bor i den bymæssigt bebyggede del af kommunen. Derfor er det, jeg frygter, at når denne hæmsko fjernes, vil man i disse kommuner i stigende grad overvælte den del, der kommer fra amtskommunen, som grundskatter i kommunen.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Når det ærede medlem hr. H. C. Toft spørger mig, om der er mulighed for, at der mellem udvalget og det ærede medlem hr. Anders Andersen kan komme forhandlinger i gang mellem anden og tredje behandling, kan jeg desværre kun svare, at det må være et forhold, som det ærede medlem hr. Anders Andersen må afgøre med udvalget, som han for øvrigt selv er medlem af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 93 stemmer mod 65.

Ændringsforslag nr. 2 og § 1, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 4 og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 5 og 6 om indsættelse af 2 nye paragraffer betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

§§ 3-5
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man foretog derpå afstemning vedrørende forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 94 stemmer mod 66.

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 94 stemmer mod 67.

Ændringsforslagene nr. 4, 6, 7, 11, 12, 14, 15, 17 og 19 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af de andre mindretalsændringsforslag til dette og det foregående lovforslag.

Ændringsforslag nr. 3, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 5, § 4, således ændret, §§ 5-22, ændringsforslagene nr. 8 og 9, § 23, således ændret, ændringsforslag nr. 10 om indsættelse af en ny paragraf efter § 23, §§ 24-26, ændringsforslag nr. 13,

§ 27, således ændret, §§ 28-31, ændringsforslag nr. 16, § 32, således ændret, ændringsforslag nr. 18, § 33, således ændret, og §§ 34-37

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Derpå foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.

Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Dernæst foretoges afstemning over forslag til lov om ændring i lov om invalide og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser var taget tilbage (se sp. 1454) og dermed bortfaldet.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Jeg skal lade de tre sidste sager udgå af dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ud-lån til arbejderboliger på landet har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om opsigelse af telefonkoncessioner har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Hans Schmidt har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren tilsige regeringens medvirken til en ordning vedrørende visse efterkrigsloves virkninger i overensstemmelse med min henvendelse af 21. april 1960 til formændene for folketingets partigrupper og tingets medlemmer fra den sønderjyske storkreds?“

Medlem af folketinget Poul Møller har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Den 18. januar i år oplyste finansministeren over for folketinget, „at der på embedsmandsplan allerede i nogle måneder har fundet visse overvejelser sted bl. a. mellem Arbejdsgiverforeningen og skattedepartementet om nogle spørgsmål vedrørende overgang til kildeskat“. Vil finansministeren nærmere redegøre for omfanget og indholdet af de omtalte overvejelser?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 16. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 1 medlem til licitationskommissionen* (i stedet for fhv. folketingsmand Morten Larsen).

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private gymnasieskoler.

[Formanden.]

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private studenterkursus.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om sygehusvæsenet.

Mødet hævet kl. 17³⁵.

34. møde.

Torsdag den 16. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler forsvarsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om hjemmeværnet.

Udvalget angående forslag til lov om den amtskommunale beskatning, forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m., forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion) og forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede forsvarsminister, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte lovforslag.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Hermed tillader jeg mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om hjemmeværnet.*

Ved det forsvarsforlig, som blev indgået for godt et år siden, blev der truffet aftale om, at hjemmeværnsloven og forsvarrets personellov begge skulle til revision i dette folketingsår. Når jeg ved denne lejlighed kun kan fremsætte forslag til ny hjemmeværnslov og må meddele det høje ting, at personelovsrevisionen er udskudt til næste folketingsår, har det følgende grunde:

Ved den lange række forhandlinger, der har fundet sted med forsvarrets personelorganisationer, er der fra alle de største og mest betydende organisationer fremført et stærkt ønske om, at forslag til personellov for forsvarret ikke blev fremsat og i hvert fald ikke gennemført, før der er foretaget en opgørelse over personelbehovet og en undersøgelse og fastlæggelse af arbejds- og ansvarsområder for de forskellige personalekategorier. En sådan opgørelse og undersøgelse må nødvendigvis tage nogen tid og kan ikke foretages, før forsvarrets organisations- og kommandostruktur er fastlagt. Jeg har da for at imødekomme personelorganisationernes ønsker ment det rigtigst at udskyde fremsættelsen af et revisionsforslag til næste folketingsår, og jeg vil gerne takke for den forståelse herfor, som jeg har mødt hos de partier, der deltog i forsvarsforliget.

Jeg vil gerne tilføje, at der ikke i udskydelsen ligger nogen ændring af min opfattelse af, hvorledes forsvarrets personellov bør se ud f. eks. med hensyn til den ændrede status for fenrikgruppen, som er påtænkt. Det er mig også magtpåliggende at nævne, at der efter min opfattelse i personeloven til sin tid bør sikres gruppen af reserveofficerer til fuld vedvarende tjeneste den tryghed, som denne gruppe har krav på, og som først og fremmest må gå ud på at fastsætte aldersgrænser, som er sammenfaldende med det tidspunkt, fra hvilket de pågældende officerer efter de gældende regler kan opnå pension. Administrationen vil indtil da følge tilsvarende retningslinjer.

I overensstemmelse med aftalen om en revision af hjemmeværnsloven blev hjemmeværnsledelsen i forsommeren 1960 anmodet om at udarbejde et revisionsforslag, og dette forslag har siden været forhandlet med forsvarsstyrelsen, de frivillige kvindekorpser, der står tilknyttet hjemmeværnet, og de berørte personelorganisationer.